NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA
Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, faks. (8 5) 268 5187, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Teisėjų tarybai

2019-12-10 Nr. 4R-1853-(1.17)

DĖL TEISĖJŲ TARYBOS NUTARIMO „DĖL TEISĖJŲ DARBO SU BYLOMIS KRŪVIO MAŽINIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PROJEKTO

Nacionalinė teismų administracija (toliau – Administracija), atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos teismų įstatymo pakeitimus, kurie įsigalios 2020 m. sausio 1 d., įvertinusi konstitucinę doktriną bei išanalizavusi teismų pateiktą informaciją apie šiuo metu taikomą teisėjų darbo su bylomis krūvio mažinimo teismuose praktiką, parengė ir teikia Teisėjų tarybai tvirtinti Teisėjų tarybos nutarimo „Dėl teisėjų darbo su bylomis krūvio mažinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektą (toliau – Projektas).

Pažymėtina, kad Projektas buvo pateiktas derinti Teisėjų tarybos Teismų administravimo bei Teisės aktų projektų rengimo komitetams (toliau – Komitetai) bei teismams. Įvertinus gautas pastabas, kurios aptartos pridedamoje derinimo pažymoje, atsižvelgus į pateiktus pasiūlymus, atsirado poreikis parengti du alternatyvius Projekto variantus (Projektas 1 ir Projektas 2), kurie teikiami Teisėjų tarybai.

Dėl poreikio parengti Projektą ir jo tikslų

Lietuvos Respublikos Seimas 2019 m. liepos 16 d. priėmė Lietuvos Respublikos teismų įstatymo Nr. I-480 7, 36, 39, 45, 48, 53^1, 53^2, 54, 55^1, 57, 61, 63, 69^1, 76, 78, 84, 85, 88, 91^2, 91^3, 91^4, 91^5, 93, 94, 98, 101, 102, 106, 119, 121, 122, 124, 128, 130 straipsnių pakeitimo, Įstatymo papildymo 44^1 straipsniu ir nauja VII dalimi ir 95 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymą Nr. XIII-2372 (toliau – Teismų įstatymo pakeitimo įstatymas).

Teismų įstatymo pakeitimo įstatymo 4 straipsniu Lietuvos Respublikos teismų įstatymas papildomas nauju 44^1 straipsniu, nustatančiu, kad teisėjas savo darbo laiką planuoja ir organizuoja savarankiškai, išskyrus proceso įstatymuose nustatytus atvejus. Teisėjų tarybos nustatyta tvarka teismo pirmininkas gali motyvuotai nuspręsti laikinai sumažinti teisėjo darbo su bylomis krūvį dėl jo užimtumo vykdant kitas teisėjo funkcijas, susijusias su teismo ar teismų sistemos veikimu, taip pat kai būtina užtikrinti teisėjų darbo su bylomis krūvio tolygumą.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra išaiškinęs, kad teismai ne tik vykdo teisingumą – kaip ir kitos valstybės valdžios institucijos, pagal savo konstitucinę kompetenciją, savarankiškai arba bendradarbiaudami su kitomis valstybės valdžios institucijomis jie gali dalyvauti įgyvendinant bendruosius valstybės uždavinius, vykdant bendrąsias jos funkcijas (Konstitucinio Teismo 2016 m. gegužės 16 d. sprendimas Nr. KT16-S9/2016 „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2001 m. liepos 12 d., 2004 m. liepos 1 d. nutarimų nuostatų išaiškinimo“).

Šiuo metu nėra vieningo ir aiškaus teisinio reguliavimo, kuriame būtų reglamentuota teisėjų darbo su bylomis krūvio mažinimo tvarka dėl teisėjų užimtumo vykdant kitas teisėjo funkcijas, susijusias su teismo ar teismų sistemos veikimu (pvz., einant teismo pirmininko pareigas, esant teisėjų savivaldos institucijos nariu, dalyvaujant darbo grupių veikloje) ir kitais teisės aktuose nustatytais pagrindais, būtų procentine išraiška nustatytos darbo su bylomis krūvio mažinimo galimos maksimalios ribos, kriterijai, kuriais vadovaujantis mažinamas darbo su bylomis krūvis ir sprendimų dėl darbo su bylomis krūvio mažinimo priėmimo tvarka. Tam tikros nuostatos dėl darbo su bylomis krūvio mažinimo įtvirtintos Administravimo teismuose nuostatuose, patvirtintuose Teisėjų tarybos 2015 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 13P-157-(7.1.2) „Dėl administravimo teismuose nuostatų

patvirtinimo“, teismų pirmininkų darbo krūvio mažinimas reglamentuotas Teisėjų tarybos 2011 m. liepos 15 d. protokoliniu nutarimu, teismų savivaldos institucijose dirbančių teisėjų – Teisėjų tarybos 2013 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 13P-82-(7.1.2) „Dėl teismų savivaldos institucijose dirbančių teisėjų darbo krūvio“.

Atlikus teismų pateiktų duomenų analizę, nustatyta, kad teismuose nėra vieningos praktikos, kokiais pagrindais gali būti mažinamas darbo su bylomis krūvis bei kokiais kriterijais vadovaujantis parenkamas atitinkamas darbo su bylomis krūvio mažinimo procentas teismų pirmininkams, jų pavaduotojams, skyrių pirmininkams bei kitiems teisėjams, kuriems pavesta atlikti tam tikras administravimo funkcijas ar dalyvauti kitoje su teismo ar teismų sistemos veikimu susijusioje veikloje.

Atsižvelgus į aptartus aspektus, kilo poreikis parengti Projektą, kuriame būtų nustatyti darbo su bylomis krūvio mažinimo pagrindai ir objektyvūs kriterijai, kuriais vadovaujantis atskirų teismų grupių teisėjams galėtų būti sumažintas darbo su bylomis krūvis dėl teisėjo užimtumo vykdant kitas teisėjo funkcijas, susijusias su teismo ar teismų sistemos veikimu, taip pat kai būtina užtikrinti teisėjų darbo su bylomis krūvio tolygumą bei kitais teisės aktuose nustatytais atvejais, maksimalios darbo su bylomis krūvio mažinimo ribos bei sprendimų dėl darbo su bylomis krūvio mažinimo priėmimo tvarka.

Projekte siūlomos įtvirtinti esminės nuostatos:

1. **Projekte nustatomi darbo su bylomis krūvio mažinamo pagrindai ir dydžiai**. Numatyta, kad darbo su bylomis krūvis gali būti mažinamas dėl atliekamų teismo vidaus administravimo ir (arba) administracinės veiklos priežiūros funkcijų, dėl teisėjo dalyvavimo teismų savivaldos institucijų ir komisijų, numatytų Lietuvos Respublikos teismų įstatyme, sudėtyje, dėl teisėjo paskyrimo pirmininku ar nariu į kitas komisijas, darbo grupes, komitetus ir pan. organizacijas, kurių veikla susijusi su teismų ar teismų sistemos veikimu. Darbo su bylomis krūvis taip pat gali būti mažinamas teisėjui, nemokamai vykdančiam mokymus pagal privalomojo ir papildomojo mokymo programas bei teisėjui, kuris skiriamas kuratoriumi.

Pažymėtina, kad Projekte 1 teikiamas siūlymas nustatyti, kad darbo su bylomis krūvis turi būti mažinamas tais atvejais, kai teisėjas teismo pirmininkui pateikia prašymą sumažinti darbo su bylomis krūvį ir prie jo prideda sveikatos priežiūros įstaigos išvadą, kuri pagrindžia jam nustatytą mažesnį nei 100 procentų darbingumo lygį. Šiuo pagrindu sumažinus teisėjui darbo su bylomis krūvį, proporcingai mažintinas ir jo gaunamas atlyginimas. Atsižvelgus į tai, kad derinimo su Komitetais ir teismais procese dėl šių nuostatų kilo diskusijų ir abejonių, parengtas Projektas 2, kuriame nėra nuostatų dėl darbo su bylomis krūvio mažinimo dėl nustatyto mažesnio nei 100 procentų darbingumo lygio bei proporcingo atlyginimo mažinimo. **Teisėjų tarybai siūlytina įvertinti, ar tikslinga įtvirtinti darbo su bylomis krūvio mažinimo dėl nustatyto mažesnio nei 100 proc. darbingumo lygio teisinį reguliavimą ir spręsti, kuriam Projekto variantui pritarti.**

Projekte nustatyta teisė teismo pirmininkui vidaus administravimo tvarka ir priemonėmis, atsižvelgus į Teisėjų tarybos tvirtinamo Bylų paskirstymo teisėjams ir teisėjų kolegijų sudarymo taisyklių aprašo nuostatas, skirstant bylas sumažinti konkrečiam teisėjui skiriamų nagrinėti naujų bylų kiekį atitinkamu procentu, padedančiu užtikrinti teisėjų darbo su bylomis krūvio tolygumą.

Įvertinus tai, kad pagal konstitucinę doktriną mažinant teisėjo darbo su bylomis krūvį neturi būti paneigiama pagrindinė teisėjo funkcija – teisingumo vykdymas, Projekte nustatytos maksimalios galimos darbo su bylomis krūvio mažinimo ribos ir numatyta, kad tik išimtiniais atvejais, atsiradus kitiems, nei nustatyti, darbo su bylomis krūvio mažinimo pagrindams, ar nustačius poreikį laikinai sumažinti darbo krūvį didesniu dydžiu, teismo pirmininkas, raštu suderinęs su administracinės veiklos priežiūrą atliekančiu administravimo subjektu, turi teisę kreiptis į Teisėjų tarybą dėl pritarimo sumažinti darbo krūvį.

Derinant projektą, gautas pasiūlymas numatyti didesnį nei nurodyta Projekte (5 proc.) maksimalų darbo su bylomis krūvio mažinimo dydį Teismų sistemos apdovanojimų komisijos nariams. Manytina, kad, atsižvelgus į šios komisijos veikos apimtį (posėdžių bei svarstomų klausimų skaičių, posėdžiuose analizuojamos medžiagos kiekį ir pan.) didesnio maksimalaus dydžio

nustatymas nėra tikslingas. Dėl šio, taip pat ir dėl kitų maksimalių dydžių, nustatytų Projekto II skyriuje, siūlytina spręsti Teisėjų tarybai.

2. **Projekte nustatyti darbo su bylomis krūvio mažinimo kriterijai**, išskiriant teismų grupes krūvio mažinimui dėl atliekamų teismo vidaus administravimo ir (arba) administracinės veiklos priežiūros funkcijų. Kitais pagrindais mažinant darbo su bylomis krūvį įvertinamos tokios aplinkybės, kaip posėdžiuose svarstomų klausimų skaičius, posėdžių trukmė; informacijos, duomenų ir kitos medžiagos, reikalingos išanalizuoti rengiantis posėdžiams, susitikimams, pasitarimams ir pan. apimtis, nemokamai vykdytų mokymų skaičius; paskyrimo kuratoriumi laikas, kuravimo laikotarpiu pavestų užduočių skaičius ir pobūdis ir pan.

Projekte nustatyta, kad informaciją apie teismų savivaldos institucijų ir komisijų bei kitų komisijų, darbo grupių, komitetų ir pan. organizacijų, kurių veikla susijusi su teismų ar teismų sistemos veikimu ir kuriose dalyvauja teisėjai, posėdžių ir juose nagrinėjamų klausimų skaičių, teisėjų aktyvumą ir kitus duomenis, galinčius patvirtinti teisėjų užimtumą šioje veikloje, esant poreikiui, pateikia Nacionalinė teismų administracija.

3. Siekiant ne tik vieningo teisinio reguliavimo nustatymo, bet ir vieningos praktikos teismuose formavimo, teismo veiklos skaidrumo ir priimamų administravimo sprendimų objektyvumo didinimo, norint išvengti vidinių ir išorinių nesutarimų ir konfliktų, nepasitenkinimo teismo pirmininko veikla ir elgesiu **Projekte nustatyta, kad sprendimas sumažinti** teismo pirmininko, teismo pirmininko pavaduotojo, skyriaus pirmininko, teisėjo **darbo su bylomis krūvį įforminamas teismo pirmininko įsakymu, kuris turi būti raštu (rezoliucija ar kitokiu rašytiniu sprendimu) suderintas su administracinės veiklos priežiūrą atliekančiu administravimo subjektu.**

Pažymėtina, kad dėl Projekte numatytų nuostatų dėl sprendimo mažinti darbo su bylomis krūvį derinimo procedūrų sulaukus Komitetų narių bei teismų pastabų, Teisėjų tarybai siūlytina apsispręsti, ar tikslinga nustatyti tokią procedūrą. Atsižvelgus į tai, teikiamos dvi alternatyvos – nustatyti sprendimo mažinti darbo su bylomis krūvį derinimo su išoriniu administravimo subjektu reikalavimą arba tokio reikalavimo nenustatyti.

Numatyta, kad teismo pirmininkas, nustatydamas, kokiu dydžiu mažinti darbo su bylomis krūvį, vertina įtvirtintus kriterijus, ir kuo didesnės nustatomos atitinkamų kriterijų (išskyrus kriterijus, susijusius su atitinkamų pareigybių etatų skaičiumi ir šių etatų užimtumu) reikšmės, tuo didesniu procentiniu dydžiu gali būti mažinamas teisėjo darbo su bylomis krūvis, pavyzdžiui: kuo daugiau posėdžių vyko, kuo ilgesnė jų trukmė ir kuo daugiau svarstytų klausimų, tuo didesniu procentu gali būti mažinamas darbo su bylomis krūvis teismų savivaldos institucijos veikloje dalyvaujančiam teisėjui. Atkreiptinas dėmesys, kad aptariamoje normoje nurodyta išimtis dėl kriterijų, susijusių su atitinkamų pareigybių etatų skaičiumi ir šių etatų užimtumu, kadangi šiuo atveju yra priešingai – kuo daugiau etatų ir jie yra užimti, tuo mažesniu dydžiu mažintinas darbo su bylomis krūvis.

4. Pažymėtina, kad iki šiol nebuvo bendros praktikos, kokiu dydžiu mažinti darbo su bylomis krūvį tais atvejais, kai egzistuoja ne vienas pagrindas. Projekte numatyta, kad tokiais atvejais darbo su bylomis krūvio mažinimo procentas nėra sumuojamas – darbo su bylomis krūvis mažinamas tuo pagrindu, kuriam nustatytas didesnis maksimalus krūvio mažinimo procentinis dydis, pasirenkant artimą maksimaliai ar maksimalią procentinio dydžio reikšmę.

PRIDEDAMA:1. Projektas 1, 5 lapai;
2. Projektas 2, 5 lapai;
3. Derinimo pažyma, 12 lapų;
4. Analizė dėl darbo su bylomis krūvio mažinimo, 9 lapai.

Direktoriaus pavaduotojas,
atliekantis direktoriaus funkcijas — Antanas Jatkevičius

Aurelija Pauliukaitė, tel. (8 5) 2683406, el. p. aurelija.pauliukaite@teismai.lt

Projektas 1

TEISĖJŲ TARYBA

NUTARIMAS DĖL TEISĖJŲ DARBO SU BYLOMIS KRŪVIO MAŽINIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO

2019 m. ..... d. Nr. 13P-
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 120 straipsnio 27 punktu, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo Nr. I-480 7, 36, 39, 45, 48, 53^1, 53^2, 54, 55^1, 57, 61, 63, 69^1, 76, 78, 84, 85, 88, 91^2, 91^3, 91^4, 91^5, 93, 94, 98, 101, 102, 106, 119, 121, 122, 124, 128, 130 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 44^1 straipsniu ir nauja VII dalimi ir 95 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo Nr. XIII-2372 4 straipsniu, siekdama užtikrinti teismų pirmininkų, jų pavaduotojų, skyrių pirmininkų bei kitų teisėjų darbo su bylomis bei kitų vykdomų funkcijų pusiausvyrą, teisingumo vykdymo bei teismų administravimo veiklos efektyvumą, Teisėjų taryba n u t a r i a:

1. Patvirtinti Teisėjų darbo su bylomis krūvio mažinimo tvarkos aprašą (pridedama).
2. Pripažinti netekusiais galios:

2.1. Teisėjų tarybos 2011 m. liepos 15 d. protokolinį nutarimą dėl teismų pirmininkų darbo krūvio.

2.2. Teisėjų tarybos 2013 m. birželio 28 d. nutarimą Nr. 13P-82-(7.1.2) „Dėl teismų savivaldos institucijose dirbančių teisėjų darbo krūvio“.

3. Įpareigoti teismų pirmininkus per 2 mėnesius nuo šio nutarimo įsigaliojimo dienos peržiūrėti ir, esant pagrindui, nustatyti naujus darbo su bylomis krūvio mažinimo dydžius pagal šiuo nutarimu patvirtintą tvarką.
4. Nustatyti, kad šis nutarimas įsigalioja 2020 m. sausio 1 d.

Pirmininkas

Sekretorius

PATVIRTINTA
Teisėjų tarybos
2019 m. ..... d.
nutarimu Nr. 13P-

TEISĖJŲ DARBO SU BYLOMIS KRŪVIO MAŽINIMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Teisėjų darbo su bylomis krūvio mažinimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato teisėjo darbo su bylomis krūvio mažinimo pagrindus, maksimalias darbo su bylomis krūvio mažinimo ribas, kriterijus, kuriais vadovaujantis atskirų teismų grupių teisėjams gali būti sumažintas krūvis dėl teisėjo užimtumo vykdant kitas teisėjo funkcijas, susijusias su teismo ar teismų sistemos veikimu, taip pat kai būtina užtikrinti teisėjų darbo su bylomis krūvio tolygumą bei kitais teisės aktuose nustatytais atvejais, taip pat sprendimų dėl darbo su bylomis krūvio mažinimo priėmimo tvarką.

2. Teisėjų darbo su bylomis krūvio mažinimo reglamentavimo tikslas – teismo pirmininkų, pirmininkų pavaduotojų bei skyrių pirmininkų ir kitų teisėjų darbo su bylomis ir kitų jų vykdomų funkcijų, susijusių su teismo ar teismų sistemos veikimu, pusiausvyros nustatymas, teisingumo vykdymo bei teismų administravimo veiklos efektyvumo didinimas, organizacinių prielaidų tinkamam teismo vidaus ir išorės administravimui sudarymas, efektyvaus teismo ir teisėjo darbo organizavimo užtikrinimas.

3. Mažinant teisėjo darbo su bylomis krūvį neturi būti paneigiama pagrindinė teisėjo funkcija – teisingumo vykdymas, todėl darbo su bylomis krūvis teisėjui negali būti sumažinamas 100 procentų.

4. Sprendžiant dėl teisėjo darbo su bylomis krūvio mažinimo turi būti laikomasi objektyvumo, proporcingumo, sąžiningumo, skaidrumo principų. Priimami sprendimai dėl darbo su bylomis krūvio mažinimo negali pažeisti teisėjų nepriklausomumo principo.

II. DARBO SU BYLOMIS KRŪVIO MAŽINIMO TEISĖJAMS PAGRINDAI IR DYDŽIAI

5. Teisėjams darbo su bylomis krūvis gali būti mažinamas šiame skyriuje nustatytais pagrindais ir dydžiais.

6. Dėl atliekamų teismo vidaus administravimo ir (arba) administracinės veiklos priežiūros funkcijų darbo su bylomis krūvis gali būti mažinamas:

6.1. Teismo pirmininkui – iki 50 procentų.

6.2. Teismo pirmininko pavaduotojui – iki 40 procentų.

6.3. Skyriaus pirmininkui – iki 40 procentų.

6.4. Kitam, nei nustatyta šio Aprašo 6.1–6.3 papunkčiuose, teisėjui, jeigu jam pavesta atlikti tam tikras teismo vidaus administravimo ar administracinės veiklos priežiūros funkcijas – iki 40 procentų.

7. Dėl teisėjo dalyvavimo teismų savivaldos institucijų ir komisijų, numatytų Lietuvos Respublikos teismų įstatyme, sudėtyje darbo su bylomis krūvis gali būti mažinamas:

7.1. Teisėjų tarybos pirmininkui, pirmininko pavaduotojui ir sekretoriui – iki 50 proc.;

7.2. kitiems Teisėjų tarybos nariams – iki 30 procentų;

7.3. Teisėjų garbės teismo pirmininkui – iki 20 procentų;

7.4. kitiems Teisėjų garbės teismo nariams – iki 15 procentų;

7.5. Teisėjų etikos ir drausmės komisijos pirmininkui – iki 30 procentų;

7.6. kitiems Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nariams – iki 20 procentų;
7.7. Nuolatinės teisėjų veiklos vertinimo komisijos pirmininkui – iki 30 procentų;
7.8. kitiems Nuolatinės teisėjų veiklos vertinimo komisijos nariams – iki 20 procentų;
7.9. Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos pirmininkui – iki 15 procentų;
7.10. kitiems Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos nariams – iki 10 procentų;
7.11. Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos pirmininkui – iki 30 procentų;
7.12. kitiems Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos nariams – iki 20 procentų;
7.13. Teisminės mediacijos komisijos pirmininkui – iki 15 procentų;
7.14. kitiems Teisminės mediacijos komisijos nariams – iki 10 procentų;
7.15. Teismų sistemos apdovanojimų komisijos pirmininkui – iki 10 procentų;
7.16. kitiems Teismų sistemos apdovanojimų komisijos nariams – iki 5 procentų.

8. Teisėjui dėl jo paskyrimo pirmininku ar nariu į kitų, nei nustatyta šio Aprašo 7 punkte, komisijų, kitų darbo grupių, komitetų ir kt. organizacijų, kurių veikla susijusi su teismų ar teismų sistemos veikimu, tiek Lietuvos Respublikoje, tiek užsienyje, darbo su bylomis krūvis gali būti mažinamas iki 30 procentų.

9. Darbo su bylomis krūvis teisėjams gali būti mažinamas atsižvelgus į Teisėjų tarybos tvirtinamų Teisėjų mokymo organizavimo taisyklių (toliau – Mokymo organizavimo taisyklės), nuostatas:

9.1. teisėjui, nemokamai vykdančiam mokymus pagal privalomojo ir papildomojo mokymo programas, – iki 20 procentų;

9.2. teisėjui, kuris skiriamas kuratoriumi, kuravimo laikotarpiu – iki 20 procentų.

10. Tais atvejais, kai teisėjas teismo pirmininkui pateikia prašymą sumažinti darbo su bylomis krūvį ir prie jo prideda sveikatos priežiūros įstaigos išvadą, kuri pagrindžia jam nustatytą mažesnį nei 100 procentų darbingumo lygį, darbo su bylomis krūvis teisėjui turėtų būti mažinamas iki 50 procentų.

11. Teismo pirmininkas ar teismo skyriaus pirmininkas vidaus administravimo tvarka ir priemonėmis, atsižvelgdamas į Teisėjų tarybos tvirtinamo Bylų paskirstymo teisėjams ir teisėjų kolegijų sudarymo taisyklių aprašo nuostatas, skirstant bylas gali nuspręsti sumažinti konkrečiam teisėjui skiriamų nagrinėti naujų bylų kiekį atitinkamu procentu, padedančiu užtikrinti teisėjų darbo su bylomis krūvio tolygumą.

12. Išimtiniais atvejais, atsiradus kitiems, nei šiame skyriuje nustatytiems, darbo su bylomis krūvio mažinimo pagrindams, ar nustačius poreikį laikinai sumažinti darbo krūvį didesniu nei šio Aprašo 6–10 punktuose nustatytu dydžiu, teismo pirmininkas, raštu (elektroniniu paštu, rezoliucija, įsakymu ar kt.) suderinęs su administracinės veiklos priežiūrą atliekančiu administravimo subjektu, turi teisę kreiptis į Teisėjų tarybą dėl pritarimo sumažinti darbo krūvį. Teisėjų taryba teismo pirmininko prašymą išsprendžia priimdama protokolinį nutarimą.

III. DARBO SU BYLOMIS KRŪVIO MAŽINIMO TEISĖJAMS KRITERIJAI

13. Nustatant, kokiu dydžiu teisėjui mažintinas darbo su bylomis krūvis šio Aprašo 6 punkte nustatytu pagrindu, atsižvelgiama į šiuos kriterijus:

13.1. Apylinkių teismuose ir apygardų administraciniuose teismuose:

13.1.1. teismo teisėjų skaičius;

13.1.2. bendras teismo darbuotojų skaičius;

13.1.3. teismo rūmų, jeigu teismas sudarytas iš rūmų, skaičius;

13.1.4. atstumas tarp teismo rūmų, jeigu teismas sudarytas iš rūmų;

13.1.5. teismo pirmininko pavaduotojų etatų skaičius ir šių etatų realus užimtumas;

13.1.6. kanclerio etato užimtumas;

13.1.7. teismo pirmininko patarėjo ir (arba) teismo pirmininko padėjėjo (ryšiams su žiniasklaida ir visuomene) etatų buvimas ir realus jų užimtumas.

13.2. Apygardų teismuose:

13.2.1. teismo teisėjų skaičius;

13.2.2. bendras teismo darbuotojų skaičius;

13.2.3. veiklos teritorijoje veikiančių apylinkių teismų skaičius;

13.2.4. veiklos teritorijoje veikiančių apylinkių teismų rūmų, jeigu apylinkės teismas sudarytas iš rūmų, skaičius;

13.2.5. atstumas tarp veiklos teritorijoje veikiančių apylinkių teismų;

13.2.6. skyrių pirmininkų etatų realus užimtumas;

13.2.7. kanclerio etato užimtumas;

13.2.8. teismo pirmininko ir teismo skyriaus pirmininko patarėjo ir (arba) teismo pirmininko padėjėjo (ryšiams su žiniasklaida ir visuomene) etatų buvimas ir realus jų užimtumas.

13.3. Lietuvos Aukščiausiajame Teisme, Lietuvos apeliaciniame teisme, Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme:

13.3.1. teismo teisėjų skaičius;

13.3.2. bendras teismo darbuotojų skaičius;

13.3.3. subjektų, kurių administracinės veikos priežiūra atliekama, skaičius;

13.2.4. skyrių pirmininkų ar teismo pirmininko pavaduotojų etatų realus užimtumas;

13.2.5. kanclerio etato užimtumas;

13.2.6. teismo pirmininko patarėjo ir (arba) teismo pirmininko padėjėjo (ryšiams su žiniasklaida ir visuomene) etatų buvimas ir realus jų užimtumas.

14. Nustatant, kokiu dydžiu teisėjui mažintinas darbo su bylomis krūvis šio Aprašo 7 punkte nustatytu pagrindu, atsižvelgiama į šiuos kriterijus:

14.1. vidutinis per paskutinius 1 metus posėdžių skaičius;

14.2. vidutinis per paskutinius 1 metus posėdžiuose svarstomų klausimų skaičius;

14.3. vidutinė per paskutinius 1 metus posėdžių trukmė;

14.4. vidutinis per paskutinius 1 metus gaunamų dokumentų kiekis;

14.5. teisės aktais nustatyta pareiga nesant teismų savivaldos institucijos ar komisijos pirmininko atlikti jo funkcijas.

15. Nustatant, kokiu dydžiu teisėjui mažintinas darbo su bylomis krūvis šio Aprašo 8 punkte nustatytu pagrindu, atsižvelgiama į šiuos kriterijus:

15.1. per paskutinius 1 metus įvykusių posėdžių, susitikimų, pasitarimų ir pan. skaičius;

15.2. informacijos, duomenų ir kitos medžiagos, reikalingos išanalizuoti rengiantis posėdžiams, susitikimams, pasitarimams ir kt., apimtis;

15.3. statusas, kuriuo dalyvaujama komisijos, darbo grupės, komiteto ar kt. organizacijos veikloje (narys, pranešėjas, diskusijos dalyvis, stebėtojas ar kt.).

16. Mažinant darbo su bylomis krūvį teisėjams vadovaujantis Mokymo organizavimo taisyklėmis, kaip tai nustatyta šio Aprašo 9 punkte:

16.1. nustatant, kokiu dydžiu teisėjui mažintinas darbo su bylomis krūvis šio Aprašo 9.1 papunktyje nustatytu pagrindu, atsižvelgiama į šiuos kriterijus:

16.1.1. per paskutinius 1 metus teisėjo nemokamai vykdytų mokymų skaičius;

16.1.2. per paskutinius 1 metus teisėjo nemokamai vykdomuose mokymuose dalyvavusių asmenų skaičius.

16.2. nustatant, kokiu dydžiu teisėjui mažintinas darbo su bylomis krūvis šio Aprašo 9.2 papunktyje nustatytu pagrindu, atsižvelgiama į šiuos kriterijus:

16.2.1. paskyrimo kuratoriumi laikas;

16.2.2. kuravimo laikotarpiu pavestų užduočių skaičius ir pobūdis;

16.2.3. kuruojamo teisėjo patirtis teismų sistemoje.

17. Nustatant, kokiu dydžiu teisėjui mažintinas darbo su bylomis krūvis šio Aprašo 10 punkte nustatytu pagrindu, atsižvelgiama į teisėjo pateiktoje sveikatos priežiūros įstaigos išvadoje nurodytą darbingumo lygio procentą.

18. Mažinant teisėjams darbo krūvį šio Aprašo 11 punkte nustatytu pagrindu, turi būti vadovaujamasi Teisėjų tarybos nutarimu patvirtinto Bylų paskirstymo teisėjams ir teisėjų kolegijų sudarymo taisyklių aprašo nuostatomis.

IV. DARBO SU BYLOMIS KRŪVIO MAŽINIMO TVARKA

19. Sprendimas sumažinti teismo pirmininko, teismo pirmininko pavaduotojo, skyriaus pirmininko, teisėjo darbo su bylomis krūvį įforminamas teismo pirmininko įsakymu, kuris turi būti raštu (elektroniniu paštu, rezoliucija, įsakymu ar kt.) suderintas su administracinės veiklos priežiūrą atliekančiu administravimo subjektu, išskyrus Aprašo 11 punkte nustatytus atvejus.

ARBA

19. Sprendimas sumažinti teismo pirmininko, teismo pirmininko pavaduotojo, skyriaus pirmininko, teisėjo darbo su bylomis krūvį įforminamas teismo pirmininko įsakymu.

20. Esant poreikiui, Nacionalinė teismų administracija teikia teismo pirmininkui informaciją apie teismų savivaldos institucijų ir komisijų bei kitų komisijų, darbo grupių, komitetų ir kt. organizacijų, kurių veikla susijusi su teismų ar teismų sistemos veikimu ir kuriose dalyvauja teisėjai, posėdžių ir juose nagrinėjamų klausimų skaičių, teisėjų aktyvumą ir kitus duomenis, galinčius patvirtinti teisėjų užimtumą šioje veikloje.

21. Teismo pirmininkas, spręsdamas, kokiu dydžiu mažinti darbo su bylomis krūvį, vertina šio Aprašo 13–18 punktuose nustatytus kriterijus. Kuo didesnės nustatomos atitinkamų kriterijų (išskyrus kriterijus, susijusius su atitinkamų pareigybių etatų skaičiumi ir šių etatų užimtumu) reikšmės, tuo didesniu procentiniu dydžiu gali būti mažinamas teisėjo darbo su bylomis krūvis.

22. Teisėjui, kuriam darbo su bylomis krūvis sumažinamas šio Aprašo 10 punkte nustatytu pagrindu, teismo pirmininko sprendimu proporcingai mažinamas ir teisėjo gaunamas atlyginimas.

23. Tais atvejais, kai egzistuoja pagrindas mažinti darbo su bylomis krūvį pagal kelis šio Aprašo 6–12 punktuose nustatytus pagrindus, krūvio mažinimo procentas nėra sumuojamas. Tokiu atveju darbo su bylomis krūvis mažinamas tuo pagrindu, kuriam nustatytas didesnis maksimalus krūvio mažinimo procentinis dydis, pasirenkant artimą maksimaliai ar maksimalią procentinio dydžio reikšmę.

24. Darbo su bylomis krūvis mažinamas laikinai – kol egzistuoja vienas ar keli šio Aprašo 6–12 punktuose nustatyti pagrindai.

25. Išnykus darbo su bylomis krūvio mažinimo pagrindui (-ams), atsiradus vienam ar keliems naujiems pagrindams ar pasikeitus kitoms aplinkybėms, turinčioms įtakos teismo pirmininko, teismo pirmininko pavaduotojo, skyriaus pirmininko, teisėjo darbo krūvio mažinimui, sprendimas dėl darbo su bylomis krūvio mažinimo peržiūrimas ir, nustačius poreikį, gali būti pakeičiamas arba panaikinamas.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

26. Už šio Aprašo nuostatų tinkamą taikymą atsako teismo pirmininkas, kuris turi užtikrinti, kad dėl darbo su bylomis krūvio mažinimo nebus sutrikdyta tiesioginė teismo veikla – teisingumo vykdymas.

Projektas 2

TEISĖJŲ TARYBA

NUTARIMAS DĖL TEISĖJŲ DARBO SU BYLOMIS KRŪVIO MAŽINIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO

2019 m. ..... d. Nr. 13P-
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 120 straipsnio 27 punktu, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo Nr. I-480 7, 36, 39, 45, 48, 53^1, 53^2, 54, 55^1, 57, 61, 63, 69^1, 76, 78, 84, 85, 88, 91^2, 91^3, 91^4, 91^5, 93, 94, 98, 101, 102, 106, 119, 121, 122, 124, 128, 130 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 44^1 straipsniu ir nauja VII dalimi ir 95 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo Nr. XIII-2372 4 straipsniu, siekdama užtikrinti teismų pirmininkų, jų pavaduotojų, skyrių pirmininkų bei kitų teisėjų darbo su bylomis bei kitų vykdomų funkcijų pusiausvyrą, teisingumo vykdymo bei teismų administravimo veiklos efektyvumą, Teisėjų taryba n u t a r i a:

1. Patvirtinti Teisėjų darbo su bylomis krūvio mažinimo tvarkos aprašą (pridedama).
2. Pripažinti netekusiais galios:

2.1. Teisėjų tarybos 2011 m. liepos 15 d. protokolinį nutarimą dėl teismų pirmininkų darbo krūvio.

2.2. Teisėjų tarybos 2013 m. birželio 28 d. nutarimą Nr. 13P-82-(7.1.2) „Dėl teismų savivaldos institucijose dirbančių teisėjų darbo krūvio“.

3. Įpareigoti teismų pirmininkus per 2 mėnesius nuo šio nutarimo įsigaliojimo dienos peržiūrėti ir, esant pagrindui, nustatyti naujus darbo su bylomis krūvio mažinimo dydžius pagal šiuo nutarimu patvirtintą tvarką.
4. Nustatyti, kad šis nutarimas įsigalioja 2020 m. sausio 1 d.

Pirmininkas

Sekretorius

PATVIRTINTA
Teisėjų tarybos
2019 m. ..... d.
nutarimu Nr. 13P-

TEISĖJŲ DARBO SU BYLOMIS KRŪVIO MAŽINIMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Teisėjų darbo su bylomis krūvio mažinimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato teisėjo darbo su bylomis krūvio mažinimo pagrindus, maksimalias darbo su bylomis krūvio mažinimo ribas, kriterijus, kuriais vadovaujantis atskirų teismų grupių teisėjams gali būti sumažintas krūvis dėl teisėjo užimtumo vykdant kitas teisėjo funkcijas, susijusias su teismo ar teismų sistemos veikimu, taip pat kai būtina užtikrinti teisėjų darbo su bylomis krūvio tolygumą bei kitais teisės aktuose nustatytais atvejais, taip pat sprendimų dėl darbo su bylomis krūvio mažinimo priėmimo tvarką.

2. Teisėjų darbo su bylomis krūvio mažinimo reglamentavimo tikslas – teismo pirmininkų, pirmininkų pavaduotojų bei skyrių pirmininkų ir kitų teisėjų darbo su bylomis ir kitų jų vykdomų funkcijų, susijusių su teismo ar teismų sistemos veikimu, pusiausvyros nustatymas, teisingumo vykdymo bei teismų administravimo veiklos efektyvumo didinimas, organizacinių prielaidų tinkamam teismo vidaus ir išorės administravimui sudarymas, efektyvaus teismo ir teisėjo darbo organizavimo užtikrinimas.

3. Mažinant teisėjo darbo su bylomis krūvį neturi būti paneigiama pagrindinė teisėjo funkcija – teisingumo vykdymas, todėl darbo su bylomis krūvis teisėjui negali būti sumažinamas 100 procentų.

4. Sprendžiant dėl teisėjo darbo su bylomis krūvio mažinimo turi būti laikomasi objektyvumo, proporcingumo, sąžiningumo, skaidrumo principų. Priimami sprendimai dėl darbo su bylomis krūvio mažinimo negali pažeisti teisėjų nepriklausomumo principo.

II. DARBO SU BYLOMIS KRŪVIO MAŽINIMO TEISĖJAMS PAGRINDAI IR DYDŽIAI

5. Teisėjams darbo su bylomis krūvis gali būti mažinamas šiame skyriuje nustatytais pagrindais ir dydžiais.

6. Dėl atliekamų teismo vidaus administravimo ir (arba) administracinės veiklos priežiūros funkcijų darbo su bylomis krūvis gali būti mažinamas:

6.1. Teismo pirmininkui – iki 50 procentų.

6.2. Teismo pirmininko pavaduotojui – iki 40 procentų.

6.3. Skyriaus pirmininkui – iki 40 procentų.

6.4. Kitam, nei nustatyta šio Aprašo 6.1–6.3 papunkčiuose, teisėjui, jeigu jam pavesta atlikti tam tikras teismo vidaus administravimo ar administracinės veiklos priežiūros funkcijas – iki 40 procentų.

7. Dėl teisėjo dalyvavimo teismų savivaldos institucijų ir komisijų, numatytų Lietuvos Respublikos teismų įstatyme, sudėtyje darbo su bylomis krūvis gali būti mažinamas:

7.1. Teisėjų tarybos pirmininkui, pirmininko pavaduotojui ir sekretoriui – iki 50 proc.;

7.2. kitiems Teisėjų tarybos nariams – iki 30 procentų;

7.3. Teisėjų garbės teismo pirmininkui – iki 20 procentų;

7.4. kitiems Teisėjų garbės teismo nariams – iki 15 procentų;

7.5. Teisėjų etikos ir drausmės komisijos pirmininkui – iki 30 procentų;

7.6. kitiems Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nariams – iki 20 procentų;
7.7. Nuolatinės teisėjų veiklos vertinimo komisijos pirmininkui – iki 30 procentų;
7.8. kitiems Nuolatinės teisėjų veiklos vertinimo komisijos nariams – iki 20 procentų;
7.9. Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos pirmininkui – iki 15 procentų;
7.10. kitiems Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos nariams – iki 10 procentų;
7.11. Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos pirmininkui – iki 30 procentų;
7.12. kitiems Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos nariams – iki 20 procentų;
7.13. Teisminės mediacijos komisijos pirmininkui – iki 15 procentų;
7.14. kitiems Teisminės mediacijos komisijos nariams – iki 10 procentų;
7.15. Teismų sistemos apdovanojimų komisijos pirmininkui – iki 10 procentų;
7.16. kitiems Teismų sistemos apdovanojimų komisijos nariams – iki 5 procentų.

8. Teisėjui dėl jo paskyrimo pirmininku ar nariu į kitų, nei nustatyta šio Aprašo 7 punkte, komisijų, kitų darbo grupių, komitetų ir kt. organizacijų, kurių veikla susijusi su teismų ar teismų sistemos veikimu, tiek Lietuvos Respublikoje, tiek užsienyje, darbo su bylomis krūvis gali būti mažinamas iki 30 procentų.

9. Darbo su bylomis krūvis teisėjams gali būti mažinamas atsižvelgus į Teisėjų tarybos tvirtinamų Teisėjų mokymo organizavimo taisyklių (toliau – Mokymo organizavimo taisyklės), nuostatas:

9.1. teisėjui, nemokamai vykdančiam mokymus pagal privalomojo ir papildomojo mokymo programas, – iki 20 procentų;

9.2. teisėjui, kuris skiriamas kuratoriumi, kuravimo laikotarpiu – iki 20 procentų.

10. Teismo pirmininkas ar teismo skyriaus pirmininkas vidaus administravimo tvarka ir priemonėmis, atsižvelgdamas į Teisėjų tarybos tvirtinamo Bylų paskirstymo teisėjams ir teisėjų kolegijų sudarymo taisyklių aprašo nuostatas, skirstant bylas gali nuspręsti sumažinti konkrečiam teisėjui skiriamų nagrinėti naujų bylų kiekį atitinkamu procentu, padedančiu užtikrinti teisėjų darbo su bylomis krūvio tolygumą.

11. Išimtiniais atvejais, atsiradus kitiems, nei šiame skyriuje nustatytiems, darbo su bylomis krūvio mažinimo pagrindams, ar nustačius poreikį laikinai sumažinti darbo krūvį didesniu nei šio Aprašo 6–9 punktuose nustatytu dydžiu, teismo pirmininkas, raštu (elektroniniu paštu, rezoliucija, įsakymu ar kt.) suderinęs su administracinės veiklos priežiūrą atliekančiu administravimo subjektu, turi teisę kreiptis į Teisėjų tarybą dėl pritarimo sumažinti darbo krūvį. Teisėjų taryba teismo pirmininko prašymą išsprendžia priimdama protokolinį nutarimą.

III. DARBO SU BYLOMIS KRŪVIO MAŽINIMO TEISĖJAMS KRITERIJAI

12. Nustatant, kokiu dydžiu teisėjui mažintinas darbo su bylomis krūvis šio Aprašo 6 punkte nustatytu pagrindu, atsižvelgiama į šiuos kriterijus:

12.1. Apylinkių teismuose ir apygardų administraciniuose teismuose:

12.1.1. teismo teisėjų skaičius;
12.1.2. bendras teismo darbuotojų skaičius;
12.1.3. teismo rūmų, jeigu teismas sudarytas iš rūmų, skaičius;
12.1.4. atstumas tarp teismo rūmų, jeigu teismas sudarytas iš rūmų;
12.1.5. teismo pirmininko pavaduotojų etatų skaičius ir šių etatų realus užimtumas;
12.1.6. kanclerio etato užimtumas;
12.1.7. teismo pirmininko patarėjo ir (arba) teismo pirmininko padėjėjo (ryšiams su žiniasklaida ir visuomene) etatų buvimas ir realus jų užimtumas.

12.2. Apygardų teismuose:

12.2.1. teismo teisėjų skaičius;
12.2.2. bendras teismo darbuotojų skaičius;
12.2.3. veiklos teritorijoje veikiančių apylinkių teismų skaičius;

12.2.4. veiklos teritorijoje veikiančių apylinkių teismų rūmų, jeigu apylinkės teismas sudarytas iš rūmų, skaičius;

12.2.5. atstumas tarp veiklos teritorijoje veikiančių apylinkių teismų;

12.2.6. skyrių pirmininkų etatų realus užimtumas;

12.2.7. kanclerio etato užimtumas;

12.2.8. teismo pirmininko ir teismo skyriaus pirmininko patarėjo ir (arba) teismo pirmininko padėjėjo (ryšiams su žiniasklaida ir visuomene) etatų buvimas ir realus jų užimtumas.

12.3. Lietuvos Aukščiausiajame Teisme, Lietuvos apeliaciniame teisme, Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme:

12.3.1. teismo teisėjų skaičius;

12.3.2. bendras teismo darbuotojų skaičius;

12.2.3. subjektų, kurių administracinės veikos priežiūra atliekama, skaičius;

12.2.4. skyrių pirmininkų ar teismo pirmininko pavaduotojų etatų realus užimtumas;

12.2.5. kanclerio etato užimtumas;

12.2.6. teismo pirmininko patarėjo ir (arba) teismo pirmininko padėjėjo (ryšiams su žiniasklaida ir visuomene) etatų buvimas ir realus jų užimtumas.

13. Nustatant, kokiu dydžiu teisėjui mažintinas darbo su bylomis krūvis šio Aprašo 7 punkte nustatytu pagrindu, atsižvelgiama į šiuos kriterijus:

13.1. vidutinis per paskutinius 1 metus posėdžių skaičius;

13.2. vidutinis per paskutinius 1 metus posėdžiuose svarstomų klausimų skaičius;

13.3. vidutinė per paskutinius 1 metus posėdžių trukmė;

13.4. vidutinis per paskutinius 1 metus gaunamų dokumentų kiekis;

13.5. teisės aktais nustatyta pareiga nesant teismų savivaldos institucijos ar komisijos pirmininko atlikti jo funkcijas.

14. Nustatant, kokiu dydžiu teisėjui mažintinas darbo su bylomis krūvis šio Aprašo 8 punkte nustatytu pagrindu, atsižvelgiama į šiuos kriterijus:

14.1. per paskutinius 1 metus įvykusių posėdžių, susitikimų, pasitarimų ir pan. skaičius;

14.2. informacijos, duomenų ir kitos medžiagos, reikalingos išanalizuoti rengiantis posėdžiams, susitikimams, pasitarimams ir kt., apimtis;

14.3. statusas, kuriuo dalyvaujama komisijos, darbo grupės, komiteto ar kt. organizacijos veikloje (narys, pranešėjas, diskusijos dalyvis, stebėtojas ar kt.).

15. Mažinant darbo su bylomis krūvį teisėjams vadovaujantis Mokymo organizavimo taisyklėmis, kaip tai nustatyta šio Aprašo 9 punkte:

15.1. nustatant, kokiu dydžiu teisėjui mažintinas darbo su bylomis krūvis šio Aprašo 9.1 papunktyje nustatytu pagrindu, atsižvelgiama į šiuos kriterijus:

15.1.1. per paskutinius 1 metus teisėjo nemokamai vykdytų mokymų skaičius;

15.1.2. per paskutinius 1 metus teisėjo nemokamai vykdomuose mokymuose dalyvavusių asmenų skaičius.

15.2. nustatant, kokiu dydžiu teisėjui mažintinas darbo su bylomis krūvis šio Aprašo 9.2 papunktyje nustatytu pagrindu, atsižvelgiama į šiuos kriterijus:

15.2.1. paskyrimo kuratoriumi laikas;

15.2.2. kuravimo laikotarpiu pavestų užduočių skaičius ir pobūdis;

15.2.3. kuruojamo teisėjo patirtis teismų sistemoje.

16. Mažinant teisėjams darbo krūvį šio Aprašo 10 punkte nustatytu pagrindu, turi būti vadovaujamasi Teisėjų tarybos nutarimu patvirtinto Bylų paskirstymo teisėjams ir teisėjų kolegijų sudarymo taisyklių aprašo nuostatomis.

IV. DARBO SU BYLOMIS KRŪVIO MAŽINIMO TVARKA

17. Sprendimas sumažinti teismo pirmininko, teismo pirmininko pavaduotojo, skyriaus pirmininko, teisėjo darbo su bylomis krūvį įforminamas teismo pirmininko įsakymu, kuris turi būti

raštu (elektroniniu paštu, rezoliucija, įsakymu ar kt.) suderintas su administracinės veiklos priežiūrą atliekančiu administravimo subjektu, išskyrus Aprašo 10 punkte nustatytu atveju.

ARBA

17. Sprendimas sumažinti teismo pirmininko, teismo pirmininko pavaduotojo, skyriaus pirmininko, teisėjo darbo su bylomis krūvį įforminamas teismo pirmininko įsakymu.

18. Esant poreikiui, Nacionalinė teismų administracija teikia teismo pirmininkui informaciją apie teismų savivaldos institucijų ir komisijų bei kitų komisijų, darbo grupių, komitetų ir kt. organizacijų, kurių veikla susijusi su teismų ar teismų sistemos veikimu ir kuriose dalyvauja teisėjai, posėdžių ir juose nagrinėjamų klausimų skaičių, teisėjų aktyvumą ir kitus duomenis, galinčius patvirtinti teisėjų užimtumą šioje veikloje.

19. Teismo pirmininkas, spręsdamas, kokiu dydžiu mažinti darbo su bylomis krūvį, vertina šio Aprašo 12–16 punktuose nustatytus kriterijus. Kuo didesnės nustatomos atitinkamų kriterijų (išskyrus kriterijus, susijusius su atitinkamų pareigybių etatų skaičiumi ir šių etatų užimtumu) reikšmės, tuo didesniu procentiniu dydžiu gali būti mažinamas teisėjo darbo su bylomis krūvis.

20. Tais atvejais, kai egzistuoja pagrindas mažinti darbo su bylomis krūvį pagal kelis šio Aprašo 6–10 punktuose nustatytus pagrindus, krūvio mažinimo procentas nėra sumuojamas. Tokiu atveju darbo su bylomis krūvis mažinamas tuo pagrindu, kuriam nustatytas didesnis maksimalus krūvio mažinimo procentinis dydis, pasirenkant artimą maksimaliai ar maksimalią procentinio dydžio reikšmę.

212. Darbo su bylomis krūvis mažinamas laikinai – kol egzistuoja vienas ar keli šio Aprašo 6–10 punktuose nustatyti pagrindai.

22. Išnykus darbo su bylomis krūvio mažinimo pagrindui (-ams), atsiradus vienam ar keliems naujiems pagrindams ar pasikeitus kitoms aplinkybėms, turinčioms įtakos teismo pirmininko, teismo pirmininko pavaduotojo, skyriaus pirmininko, teisėjo darbo krūvio mažinimui, sprendimas dėl darbo su bylomis krūvio mažinimo peržiūrimas ir, nustačius poreikį, gali būti pakeičiamas arba panaikinamas.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

23. Už šio Aprašo nuostatų tinkamą taikymą atsako teismo pirmininkas, kuris turi užtikrinti, kad dėl darbo su bylomis krūvio mažinimo nebus sutrikdyta tiesioginė teismo veikla – teisingumo vykdymas.

DERINIMO PAŽYMA

DĖL TEISĖJŲ TARYBOS NUTARIMO „DĖL TEISĖJŲ DARBO SU BYLOMIS KRŪVIO MAŽINIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ PROJEKTO

Nacionalinė teismų administracija (toliau – Administracija), atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos teismų įstatymo pakeitimus, kurie įsigalios 2020 m. sausio 1 d., įvertinusi konstitucinę doktriną bei išanalizavusi teismų pateiktą informaciją apie šiuo metu taikomą teisėjų darbo su bylomis krūvio mažinimo teismuose praktiką, parengė Teisėjų tarybos nutarimo „Dėl teisėjų darbo su bylomis krūvio mažinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektą (toliau – Projektas). Projektu siūloma patvirtinti Teisėjų darbo su bylomis krūvio mažinimo tvarkos aprašą (toliau – Aprašas), kuris nustatytų teisėjo darbo su bylomis krūvio mažinimo pagrindus, maksimalias darbo su bylomis krūvio mažinimo ribas, kriterijus, kuriais vadovaujantis atskirų teismų grupių teisėjams gali būti sumažintas krūvis dėl teisėjo užimtumo vykdant kitas teisėjo funkcijas, susijusias su teismo ar teismų sistemos veikimu, taip pat kai būtina užtikrinti teisėjų darbo su bylomis krūvio tolygumą bei kitais teisės aktuose nustatytais atvejais, taip pat sprendimų dėl darbo su bylomis krūvio mažinimo priėmimo tvarką.

Projektas buvo pateiktas derinti Teisėjų tarybos Teismų administravimo bei Teisės aktų projektų rengimo komitetams (toliau – Komitetai). Įvertinus gautas Komitetų narių pastabas, Projektas patikslintas ir pateiktas derinti teismams. Atsižvelgus į teismų pastabas, patikslinus Projektą, jis teikiamas Teisėjų tarybai. Gautos Komitetų narių bei teismų pastabos užfiksuotos šioje derinimo pažymoje, kurioje pateikiami siūlymai dėl pateiktų pastabų įgyvendinimo.

Nr.	Pastabas pateikęs komiteto narys	Pastabos, siūlymai	Pastabų, pasiūlymų įvertinimas
KOMITETŲ NARIŲ PASTABOS			
1.	**R. Gadliauskas**	Aprašo trečiame punkte, turėdami omenyje Konstitucinio Teismo jurisprudenciją, kalbame apie pagrindinę teisėjo funkciją – teisingumo vykdymą, taigi būtų logiška, jog pagrindinė funkcija turėtų užimti ne mažiau kaip 50 procentų teisėjo veiklos. Manytina, kad maksimalūs darbo su bylomis krūvio mažinimo dydžiai neturėtų viršyti 50 procentų. Aprašo 12 punktas leidžia teismo pirmininkui atskirais atvejais Teisėjų tarybos pritarimu viršyti net ir dabar numatytą 70 proc. sumažinimą.	**Siūlytina atsižvelgti.** Pagal pastabą patikslinti Projekto 6.1, 6.2 ir 10 punktai.

		Svarstytina, ar būtina ir prasminga taip detaliai išvardinti visas egzistuojančias teismų savivaldos institucijas bei numatyti skirtingus maksimalius koeficientus pirmininkams ir nariams. Užtektų nurodyti maksimalius koeficientus, pvz. 30 proc. visiems komisijų pirmininkams ir 20 proc. visų komisijų nariams, o konkrečiu atveju spręstų teismo pirmininkas, atsižvelgdamas į Apraše nurodytus kriterijus. Juolab, kad visos kitos darbo grupės, komitetai ir pan. patenka į vieną bendrą „katilą“ ir pagal Aprašo 8 punktą jiems gali būti mažinamas darbo krūvis iki 30 proc.	**Siūlytina neatsižvelgti.** Teismų savivaldos institucijų ir komisijų narių darbo su bylomis krūvio mažinimo procentines vertes aiškiai diferencijuoti leidžia Administracijos turimi ne vienerių metų duomenys apie šių savivaldos institucijų ir komisijų veiklos apimtis (posėdžių, juose svarstomų klausimų skaičių, medžiagos, būtinos išanalizuoti iki posėdžio kiekį, svarstomų klausimų kompleksiškumą, sudėtingumą ir pan.). priešingai yra su kitų komisijų, darbo grupių, komitetų ir pan. veikla – nei pačių komisijų, darbo grupių ir pan. baigtinio sąrašo, nei jų veiklos apimties negalima aiškiai apibrėžti. Manytina, kad Aprašo 7 punkte pateikiamas diferencijavimas reikalingas siekiant išvengti galimai nepagrįsto darbo su bylomis krūvio mažinimo tais atvejais, kai darbo savivaldos institucijoje ar komisijoje apimtis nėra didelė (pvz. Teismų sistemos apdovanojimų komisija), taip pat siekiant, kad teismų pirmininkams būtų lengviau priimti sprendimą, nereikalaujant išanalizuoti didelį kiekį informacijos apie savivaldos institucijos ar komisijos veiklos apimtį (vertinant tik paskutiniųjų 1 metų duomenis).
		Į Aprašo reguliavimo sferą neturėtų būti įtraukiami atvejai, numatyti Aprašo 10 punkte. Darbo krūvio mažinimas dėl teisėjo sveikatos būklės tiek savo priežastimis, tiek pasekmėmis yra kardinaliai skirtingas. Jei beveik visais kitais atvejais darbo su bylomis krūvis mažinamas, nes teisėjas atlieka kažkokį kitą darbą teismo ar teismų sistemos interesais, ir, atitinkamai, turi teisę gauti visą atlyginimą, tai sumažinus darbo krūvį dėl sveikatos būklės, teisėjas neatliks jokių papildomų funkcijų, turės gauti ir proporcingai sumažintą atlyginimą. Jei visgi būtų nutarta tokius darbo krūvio mažinimo atvejus įtraukti į Aprašą, tam turėtų būti skirtas atskiras skirsnis, kuriame būtų pasisakyta ir dėl atlyginimo mokėjimo, dėl sveikatos patikrinimo	**Siūlytina atsižvelgti iš dalies / svarstytina.** Aprašo 1 punkte numatyta jo paskirtis patikslinta, nustatant, kad darbo su bylomis krūvis gali būti mažinamas ne tik Teismų įstatymo pakeitimuose numatytais pagrindais, tačiau ir kitais teisės aktuose nustatytais atvejais. Teismų įstatyme neaptariamos pasekmės, kurios kyla nustačius tokias teisėjo sveikatos problemas, dėl kurių jis toliau gali eiti teisėjo pareigas, tačiau jam nustatomas netekto darbingumo lygis ir teisėjas pateikia teismo pirmininkui prašymą sumažinti jam darbo krūvį. Manytina, kad šiuo atveju pagal analogiją galėtų būti taikomos Darbo kodekso nuostatos dėl ne viso darbo

		iniciavimo ir pan. Iškiltų klausimų, ar nereikėtų kartu aptarti darbo krūvio mažinimo klausimų dėl tėvadienių, mokymų, komandiruočių, stažuočių ir t.t.	laiko nustatymo darbuotojo prašymu pagal sveikatos priežiūros įstaigos išvadą pagrindžiančią darbuotojo sveikatos būklę arba, kaip buvo išaiškinta Administracijos 2014 m. gegužės 2 d. rašte 4R-1274-(1.13) bei Teisėjų tarybos Teismų administravimo komiteto 2017 m. kovo 6 d. rašte Nr. 5TV-7-(7.6.6), sumažinant teisėjui darbo krūvį. Kadangi aptariamas darbo su bylomis krūvio mažinimo pagrindas yra identifikuotas ir aktualus, manytina, kad yra tikslinga jį apibrėžti Apraše, reglamentuojančiame darbo su bylomis krūvio mažinimo atvejus. Atitinkamai, Aprašo 22 punkte nustatyta, kad teisėjui dėl sveikatos būklės sumažinus darbo su bylomis krūvį, proporcingai mažinamas jie jo atlyginimas. ***Tuo atveju, jeigu, Teisėjų tarybos nuomone, šie atvejai neturėtų pateikti į Aprašo reguliavimo sritį, teikiama alternatyva atsisakyti Aprašo 10, 17 ir 22 punktų nuostatų.***
2.	**I. Vapsvienė**	Maksimalūs darbo su bylomis krūvio mažinimo dydžiai neturėtų viršyti 50 procentų	**Siūlytina atsižvelgti.** Pagal pastabą patikslinti Projekto 6.1, 6.2 ir 10 punktai.
		Atsižvelgiant į tai, kad negalima prognozuoti, kokios bus vienos ar kitos komisijos (darbo grupės ir pan.) darbo apimtys (krūviai) ateityje, bei atsižvelgiant į tai, jog nustatyta diferenciacijos teisė (priklausomai nuo 14 p. nustatytų kriterijų), siūlytina suvienodinti skaičius (neskaidyti priklausomai nuo komisijos pavadinimo ir dabartinio darbo krūvio jose), nustatant visų komisijų pirmininkams iki 30 (ar iki 20 proc.), visiems komisijų nariams iki 20 procentų (ar iki 15 procentų).	**Siūlytina neatsižvelgti.** Žr. argumentus prie Teisėjų tarybos nario R. Gadliausko pasiūlymų.

		Būtina apibrėžti šio nutarimo įgyvendinimo nuostatas (jei Aprašas įsigalioja nuo 2020 m. sausio 1 d., būtina numatyti kaip ir per kokį terminą turi būti pakeisti galiojantys įsakymai).	**Siūlytina atsižvelgti.** Teisėjų tarybos nutarimas patikslintas pagal pastabą, numatant, kad teismų pirmininkai įpareigojami per 2 mėnesius nuo šio nutarimo įsigaliojimo dienos peržiūrėti ir, esant pagrindui, nustatyti naujus darbo su bylomis krūvio mažinimo dydžius pagal šiuo nutarimu patvirtintą tvarką.
		Siūlytina patikslinti Aprašo 19 p., apibrėžiant suderinimo su administravimo subjektu būdą (žodžiu, raštu).	**Siūlytina atsižvelgti.** Patikslinta pagal pastabą, nustatant, kad suderinimas turi būti raštu (elektroniniu paštu, rezoliucija, įsakymu ar kt.).
		Aprašo 13–18 punktuose išvardijami kriterijai, į kuriuos atsižvelgiama mažinant darbo su bylomis krūvį. Šie kriterijai negraduojami pagal svarbą, vertę, nenustatytas jų procentinis svoris, vienų kriterijų pirmumas prieš kitus kriterijus, tačiau Aprašo 21 punkte nurodoma, jog *„kuo didesnės nustatomų atitinkamų kriterijų reikšmės, tuo didesniu dydžiu gali būti mažinamas teisėjo darbo su bylomis krūvis“*. Gal turima omenyje, kuo daugiau kriterijų nustatyta, tuo didesniu procentu krūvis gali būti mažinamas? Taip pat 21 p. iš pradžių kalbama apie krūvio mažinimo tvarką pirmininkams, o kitame šio punkto sakinyje jau kalbama apie visus teisėjus. Ir dar, kodėl vertinant teismo pirmininkus, pavaduotojus, skyrių pirmininkus (6.1–6.4) kaip kriterijai (13.1–13.3 p.) yra numatyti tam tikrų pareigybių (pavyzdžiui teismo pirmininko patarėjo/teismo pirmininko padėjėjo) etatų buvimas ir realus jų užimtumas, o 21 p. šių kriterijų siūloma nevertinti? Galbūt šie kriterijai nėra nesvarbūs sprendžiant kokiu dydžiu mažintinas darbo krūvis teisėjui (komisijų, darbo grupių nariui), tačiau turi didelę reikšmę teismų administratoriams.	**Siūlytina atsižvelgti iš dalies.** Kuo didesnės nustatomos kriterijų reikšmės, pvz., kuo didesnis teisme teisėjų, darbuotojų skaičius, kuo didesni atstumai tarp teismo rūmų, daugiau vyko komisijos posėdžių ir pan., tuo didesniu procentu gali būti mažinamas darbo krūvis. Išimtis nurodyta dėl kriterijų, susijusių su atitinkamų pareigybių užimtumu, kadangi, jeigu, pvz., teismo pirmininko patarėjo pareigybė yra ir šis etatas užimtas, tai reiškia tam tikros pagalbos teismo pirmininkui buvimą, atitinkamai darbo su bylomis krūvio mažinimą mažesniu procentu. Aprašo 21 punkto formuluotė patikslinta, formuluojant „Teismo pirmininkas, spręsdamas, kokiu dydžiu mažinti darbo su bylomis krūvį, vertina šio…“.

3.	**D. Kantaravičius**	„Kadangi griežtėja sprendimo dėl krūvio susimažinimo teismų pirmininkams ir krūvio sumažinimo kitiems teisėjams procedūra (suderinimas su išoriniu administratoriumi), reikėtų ją detalizuoti, nustatant, ar toks suderinimas turi būti raštu, ar pakaktų ir žodžiu. Be to, svarstytina, ar pačiame Teisėjų tarybos nutarime nereikėtų numatyti šio jo įgyvendinimo tvarkos: siūlytina teismų pirmininkus įpareigoti per 2 mėnesius nuo nutarimo įsigaliojimo iš naujo spręsti krūvių sumažinimo klausimus sau ir kitiems teisėjams, taikant naująją suderinimo tvarką.	**Siūlytina atsižvelgti.** Atsižvelgus į pateiktą pastabą patikslintas Teisėjų tarybos nutarimas, numatant, kad teismų pirmininkai įpareigojami per 2 mėnesius nuo šio nutarimo įsigaliojimo dienos peržiūrėti ir, esant pagrindui, nustatyti naujus darbo su bylomis krūvio mažinimo dydžius pagal šiuo nutarimu patvirtintą tvarką.
4.	**L. Braždienė**	Aprašo 7.16 punkte numatytas darbo krūvio mažinimas kitiems Teismų sistemos apdovanojimų komisijos nariams – iki 5 procentų realiai darbo krūvio nesumažina, todėl turėtų būti bent 10 proc. arba nemažinama iš vis, įvertinus Teismų sistemos apdovanojimų komisijos narių užimtumą komisijos veikloje.	**Svarstytina.** Atsižvelgus į šios komisijos veiklos apimtį, nustatyta 5 proc. darbo su bylomis krūvio mažinimo galimybė. Kiekvienu atveju, teismo pirmininkas turi diskreciją nuspręsti dėl konkretaus darbo krūvio mažinimo procentinio dydžio nustatymo, atsižvelgdamas į nustatytus kriterijus, taigi svarstytina dėl didesnio maksimalaus dydžio įtvirtinimo.
		Manytina, kad reikėtų papildyti Aprašo 10 punktą, pasisakant ir dėl darbo užmokesčio (ar paliekamas tas pats, ar proporcingai mažinamas).	**Siūlytina atsižvelgti.** Projekto 22 punkte numatytos nuostatos dėl teisėjo atlyginimo proporcingo sumažinimo (*jeigu bus pritarta pozicijai įtraukti darbo su bylomis krūvio mažinimo pagrindą dėl nustatyto mažesnio nei 100 proc. darbingumo lygio*).
		Siūlytina iš Aprašo 13.2.8. punkto pašalinti „teismo pirmininko patarėjo ir / arba teismo pirmininko padėjėjo (ryšiams su žiniasklaida ir visuomene) etatų buvimas“, nes tokie etatai yra visuose apygardų teismuose.	**Siūlytina neatsižvelgti.** Numatytas kriterijus ne tik dėl etato buvimo, bet ir realaus jo užimtumo. Taigi, gali susiklostyti aplinkybės, kad laikinai teismo pirmininko patarėjo ir / arba teismo pirmininko padėjėjo (ryšiams su žiniasklaida ir visuomene) etatai bus neužimti ir tai, galimai, sudarys pagrindą didesniu procentu mažinti darbo su bylomis krūvį.

		Nors Aprašo 14 punkte (taip pat ir 15.1, 16.1.1, 16.1.2) nurodyta, kad nustatant, kokiu dydžiu teisėjui mažintinas darbo su bylomis krūvis, atsižvelgiama į tam tikrus kriterijus, tačiau nėra jokių orientacinių skaičių, kokiu procentu turi būti mažinama, pvz., jei vyko 2 posėdžiai, 3 klausimai ir kt.	**Siūlytina neatsižvelgti.** Manytina, kad nėra tikslinga detaliai nustatyti vieno posėdžio, klausimo, dokumentų apimties ir pan. „vertę“. Be to, tai padaryti neįmanoma ir dėl besiskiriančių kiekvienos savivaldos institucijos ar komisijos klausimų pobūdžio, jų sudėtingumo. Taigi tai paliekama įvertinti kiekvienu konkrečiu atveju individualiai.
5.	**Ž. Kubeckas**	Numatyti, kad ne visais atvejais krūvio mažinimas turėtų būti derinamas su išoriniu administratoriumi, o tik mažinant krūvį teismo pirmininkui. Teismo pirmininko pavaduotojams, skyrių pirmininkams ir kitiems teisėjams pakaktų vienasmeniškai priimto teismo pirmininko įsakymo (nederinant su išoriniu administratoriumi).	**Siūlytina neatsižvelgti / svarstytina.** Manytina, kad suderinimas su išoriniu administratoriumi reikalingas ne tik dėl krūvio mažinimo teismo pirmininkui, bet ir skyriaus pirmininkui / pavaduotojui bei kitiems teisėjams. Nustatant tokį suderinimą siekiama išvengti skirtingos krūvio mažinimo praktikos teismuose. ***Siūlytina Teisėjų tarybai svarstyti dėl suderinimo su išoriniu administratoriumi reikalingumo visais atvejais ir / arba tik dėl tam tikrų sprendimų, pvz., dėl krūvio mažinimo teismo pirmininkui sprendimas derintinas, dėl pirmininko pavaduotojų ir kitų teisėjų – ne.***
TEISMŲ PASTABOS, pateiktos 2019-11-29–2019-12-09			
1.	**Utenos apylinkės teismas**	Siūlytina Aprašo 6.2 papunktyje sumažinti teismo pirmininko pavaduotojui numatytą darbo su bylomis krūvio mažinimo procentą iki 30.	**Siūlytina neatsižvelgti.** Atlikus esamos situacijos analizę, įvertinus susiklosčiusią praktiką, pasirinkta galima maksimali darbo su bylomis krūvio mažinimo riba 40 proc. Pažymėtina, kad teismo pirmininkas, atsižvelgdamas į Apraše nustatytus kriterijus, nebūtinai kiekvienu atveju turės nustatyti maksimalų darbo su bylomis mažinimo procentą.

		Atsižvelgus į tai, kad Aprašo 11 punkte numatytas priimamas sprendimas dėl skiriamų naujų bylų kiekio sumažinimo susijęs su laikino pobūdžio ir iš esmės kintančiomis aplinkybėmis (gali būti nustatyta savaitei mėnesiui ir pan.), siūlytina patiksinti Aprašo 19 punktą, numatant, kad sprendimas sumažinti darbo su bylomis krūvį raštu turi būti derinamas su administracinės veiklos priežiūrą atliekančiu subjektu visais atvejais, išskyrus 11 punktą.	**Siūlytina atsižvelgti.** Patikslinti pagal pastabą.
2.	**Šiaulių apylinkės teismas**	Įvertinant apylinkių teismų pirmininkų ir jų pavaduotojų po apylinkių teismų reorganizacijos reikšmingai išaugusį darbo krūvį, atliekant teismo vidaus administravimo ir (arba) administracinės veiklos priežiūros funkcijas, apylinkės teismo pirmininko darbo su bylomis krūvio mažinimo maksimalią ribą siūlytina pakelti iki 60 procentų, o apylinkės teismo pirmininko pavaduotojo – iki 50 procentų.	**Siūlytina neatsižvelgti.** Žr. argumentus prie Utenos apylinkės teismo pasiūlymo.
		Siūlytina darbo su bylomis krūvio teisėjams mažinimo reglamentaciją papildyti kompensacijos už įvykdytas teismines mediacijas – mažinant naujai priskirtinų bylų skaičių teisėjams – mechanizmu.	**Siūlytina neatsižvelgti.** Aptariamam klausimui reglamentuoti ir įvertinti yra numatytas kitas mechanizmas. Pagal Teisėjų tarybos 2015 m. gruodžio 29 d. nutarimu Nr. 13P-79-(7.1.2) patvirtinto Darbo krūvio skaičiavimo tvarkos aprašą apskaičiuojant teisėjo, kuris vykdė teisminę mediaciją, darbo krūvį atskirai apskaičiuojamos teisėjo išnagrinėtos civilinės bylos ir teisėjo vykdyti ir užbaigti teisminės mediacijos procesai. Pvz., tuo atveju, jei teisėjas išnagrinėjo civilinę bylą, kurioje pats įvykdė teisminę mediaciją, į jo darbo krūvio apskaičiavimą įtraukiamas sudėtingumo koeficientas, priskirtas tai civilinei bylai, ir sudėtingumo koeficientas, priskirtas teisminės mediacijos procesui, arba jei civilinę bylą išnagrinėjo vienas teisėjas, o teisminę mediaciją šioje byloje įvykdė kitas teisėjas, į kiekvieno jų darbo krūvį įtraukiamas

			atitinkamas koeficientas (vienam – pagal civilinei bylai, kitam – pagal teisminės mediacijos procesui numatytą dydį). Teisėjų tarybos 2015 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. 13P-123-(7.1.2) patvirtinto Bylų paskirstymo teisėjams ir teisėjų kolegijų sudarymo taisyklių aprašo 12 punkte taip pat numatyta, kad teisėjo (teisėjo pranešėjo) parinkimas atliekamas įvertinant, be kita ko, civilines bylas nagrinėjančio teisėjo užbaigtus teisminės mediacijos procesus bei kiekvieną užbaigtą mediacijos procesą, kuris, priklausomai nuo teismo, kuriame teisėjas dirba, yra skaičiuojamas teisėjui kaip viena gauta byla.
		Siūlytina patikslinti Aprašo 8 punkte reglamentuotą darbo su bylomis krūvio mažinimo teisėjui pagrindą taip, kad iš jo turinio galima būtų aiškiai suprasti, jog šis Aprašo projekto punktas apima ir teisėjo darbą teismo, kuriame jis dirba, sudarytose ilgalaikėse komisijoje ir darbo grupėse, teismo pirmininko sudarytose teismo vidinės organizacinės veiklos priežiūros tikslams įgyvendinti (pvz., teismo antikorupcinės komisijos pirmininku ir pan.).	**Siūlytina neatsižvelgti.** Manytina, kad nėra tikslinga detalizuoti visas įmanomas komisijas, darbo grupes, komitetus ir pan., kadangi toks patikslinimas būtų perteklinis./ Be to, neįmanoma identifikuoti visų galimų darbo grupių, komisijų ir pan. su teismų ar teismų sistemos veikimu susijusių subjektų.
		Manytina, kad Aprašo 19 punktas, reglamentuojantis teismo pirmininko priimtų įsakymų dėl darbo su bylomis krūvio sumažinimo suderinimą raštu su administracinės veiklos priežiūrą atliekančiu administravimo subjektu, yra perteklinis, atsižvelgus į tai, kad administracinės veiklos priežiūrą atliekantis administravimo subjektas kasmet atlieka žemesnės instancijos teismų planinius kompleksinius patikrinimus, kurių metu patikrina ir įvertina žemesnės instancijos teismų bylų paskirstymo teisėjams, taip pat ir teismo vadovų ir teisėjų darbo su bylomis krūvio sumažinimo teisėtumą.	**Siūlytina neatsižvelgti / svarstytina.** Manytina, kad suderinimas su išoriniu administratoriumi reikalingas siekiant išvengti skirtingos krūvio mažinimo praktikos teismuose. ***Siūlytina Teisėjų tarybai svarstyti dėl suderinimo su išoriniu administratoriumi reikalingumo visais atvejais ir / arba tik dėl tam tikrų sprendimų, pvz., dėl krūvio mažinimo teismo pirmininkui sprendimas derintinas, dėl pirmininko pavaduotojų ir kitų teisėjų – ne.***

		Siūlytina patikslinti Aprašo 25 punkto formuluotę, ją išdėstant taip: „Išnykus darbo su bylomis krūvio mažinimo pagrindui (-ams) sprendimas dėl teisėjo darbo su bylomis krūvio mažinimo teismo pirmininko įsakymu yra panaikinamas. Atsiradus vienam ar keliems naujiems pagrindams ar pasikeitus kitoms aplinkybėms, turinčioms įtakos teisėjo darbo krūvio mažinimui, sprendimas dėl darbo su bylomis krūvio mažinimo peržiūrimas ir, nustačius poreikį, gali būti pakeičiamas“.	**Siūlytina atsižvelgti iš dalies.** Aprašo 25 punktas patikslintas, nustatant, kad pasikeitus aplinkybėms, sprendimas pakeičiamas arba panaikinamas.
		Atkreiptinas dėmesys į Aprašo 12, 19, 25 punktų santykį: ar teismo pirmininkui nusprendus peržiūrėti sprendimą ir jį pakeisti, remiantis Aprašo projekto 25 punktu, bus reikalingas teismo pirmininko įsakymo rašytinis suderinimas su administracinės veiklos priežiūrą atliekančiu administravimo subjektu – kai krūvis keičiamas į mažesnę ar didesnę pusę, tačiau Aprašo numatytose maksimaliose ribose; ar teismo pirmininkui nusprendus peržiūrėti sprendimą ir jį pakeisti, remiantis Aprašo projekto 25 punktu, bus reikalingas rašytinis suderinimas su administracinės veiklos priežiūrą atliekančiu administravimo subjektu ir Teisėjų tarybos pritarimas sumažinti darbo krūvį – išimtinais atvejais, atsiradus kitiems, nei Aprašo projekto II skyriuje nustatytiems, darbo su bylomis krūvio mažinimo pagrindams, ar nustačius poreikį darbo krūvį pakeisti į didesnį, nei Aprašo projekto 6–10 punktuose nustatyti maksimalūs dydžiai.	**Svarstytina.** Pasirinkus reglamentavime įtvirtinti suderinimo su išoriniu administratoriumi procedūrą, manytina, visi sprendimai (ir dėl peržiūrėjimo Apraše nustatytose ribose mažinant krūvį, ir kt.), turėtų būti derinami. ***Tačiau, kaip nurodyta tekste aukščiau, siūlytina Teisėjų tarybai svarstyti dėl suderinimo su išoriniu administratoriumi procedūros reikalingumo.***
		Aprašo 25 punkte reglamentuojama tik teisėjo atžvilgiu priimto sprendimo dėl darbo su bylos krūvio pakeitimo galimybė. Manytina, kad šio punkto formuluotė turėtų būti patikslinta, jį papildant ir teismo pirmininko, teismo pirmininko, skyriaus pirmininko pareigybėmis.	**Siūlytina atsižvelgti.** Patikslinti pagal pastabą.

3.	**Klaipėdos apygardos teismas**	Siūlytumėme koreguoti Aprašo 11 punkto nuostatą įtvirtinant, kad skirstant bylas nuspręsti sumažinti konkrečiam teisėjui skiriamų nagrinėti naujų bylų kiekį atitinkamu procentu turėtų teisę ne tik teismo, tačiau ir Skyrių pirmininkai.	**Siūlytina atsižvelgti.** Patikslinti pagal pastabą, atsižvelgus į Teisėjų tarybos 2015 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. 13P-123-(7.1.2) patvirtintame Bylų paskirstymo teisėjams ir teisėjų kolegijų sudarymo taisyklių apraše vartojamas sąvokas.
		Manytina, kad Apraše nustatytas teisėjų darbo krūvio mažinimo kontrolės mechanizmas, kreipiantis pritarimo į Teisėjų tarybą, ne visais atvejais ne tik pagrįstas ir racionalus, bet apsunkinantis Apraše nustatytas tvarkos praktinį realizavimą. Nustačius Aprašo 12 punkte numatytus atvejus, net ir esant poreikiui laikinai sumažinti darbo krūvį, numatytas imperatyvus reikalavimas kreiptis pritarimo į Teisėjų tarybą. Įvertinus Teisėjų tarybos posėdžių periodiškumą, neatmestina galimybė, kad iki artimiausio numatyto Teisėjų tarybos posėdžio, pagrindai, sudarantys prielaidas laikinam darbo krūvio mažinimui, gali tapti neaktualiais. Siūlytina apsiriboti kontrolės mechanizmu, numatytu Aprašo 19 punkte.	**Siūlytina neatsižvelgti.** Atsižvelgus į tai, kad darbo su bylomis krūvio mažinimo tvarka, taip pat ir maksimalūs darbo su bylomis krūvio mažinimo dydžiai yra nustatomi Teisėjų tarybos nutarimu, manytina, kad nukrypti nuo šių maksimalių dydžių galima taip pat tik priimant Teisėjų tarybos nutarimą. Aprašo 12 punktas būtent ir reglamentuoja procedūrą, kuria darbo su bylomis krūvis mažintinas didesniu nei Apraše nustatyti procentiniu dydžiu.
		Apraše nustatytas iš esmės baigtinis kriterijų, įtakojančių teisėjo darbo krūvio mažinimo dydžius, sąrašas. Siūlytina ne tik nustatyti, kad sąrašas nėra baigtinis, bet ir įvertinus dalies kriterijų neapibrėžtumą (pavyzdžiui, Aprašo 15.2, 15.4, 16.2.3 papunkčiai), retrospektyvinį pobūdį (pavyzdžiui, Aprašo 14.1–14.4, 15.1, 16.1.1, 16.1.2 papunkčiai), aplinkybes, galinčias tiesiogiai nepriklausyti nuo teisėjo valios (Aprašo 16.1.2 papunktis), nustatyti tik pavyzdinį kriterijų sąrašą su galimybe atsižvelgti ir į kitas, darbo krūvio mažinimui reikšmingas, aplinkybes.	**Siūlytina neatsižvelgti.** Manytina, kad baigtinis kriterijų sąrašas leis užtikrinti vienodos praktikos tarp teismų formavimą, leis išvengti piktnaudžiavimo atvejų ir pan. Esant kitų itin reikšmingų darbo krūvio mažinimui aplinkybių, gali būti pasinaudojama Aprašo 12 punkte numatyta darbo su bylomis krūvio mažinimo procedūra.
		Siūlytina papildyti 13.2.8 papunktį nustatant, kad atsižvelgiama į teismo pirmininko patarėjo ir (arba) teismo pirmininko padėjėjo (ryšiams su visuomene), taip pat skyrių pirmininkų patarėjų etatų buvimą ir realų jų užimtumą.	**Siūlytina neatsižvelgti.** Patikslinti pagal pastabą.

		Apraše numatyta, kad paprastai krūvio mažinimo procentas nėra sumuojamas (Aprašo 23 punktas). Manytina, kad nustatyta tvarka neskatina ir nemotyvuoja tiek vadovaujančias pareigas užimančių teisėjų, tiek ir kitų teisėjų dalyvavimo vykdant kitas funkcijas, susijusias su teismo ar teismų sistemos veikimu. Nors Aprašo 12 punktas numato išimtinę galimybę laikinai sumažinti darbo krūvį didesniu nei Aprašo 6–10 punktuose numatytu dydžiu, kaip minėta, pastaroji krūvio mažinimo tvarka apsunkinta papildomu kontrolės mechanizmu. Be to, net ir pritarus siūlymui apsiriboti Aprašo 19 punkte numatytu kontrolės mechanizmu, siūlome išimtiniais atvejais numatyti galimybę darbo krūvio mažinimo procentą apskaičiuoti dalinio sudėjimo būdu.	**Siūlytina atsižvelgti.** Konstitucinė teismų paskirtis – vykdyti teisingumą, taigi kita teisėjų veikla neturi trukdyti įgyvendinti iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos, *inter alia*, jos 109 straipsnio, kylančios teismo priedermės tinkamai ir efektyviai vykdyti teisingumą (Konstitucinio Teismo 2016 m. gegužės 16 d. sprendimas). Manytina, kad Apraše nustatyti maksimalūs dydžiai leidžia užtikrinti pusiausvyrą tarp teisingumo vykdymo ir kitos veiklos. Kaip minėta, esant išskirtinėms aplinkybėms, susiklosčius konkrečioms situacijoms, yra galimybė mažinti darbo su bylomis krūvį didesniu nei Apraše nustatytu procentu (Aprašo 12 punktas).
4.	**Lietuvos apeliacinis teismas**	Projekto 12 ir 19 punktuose numatyta teismo pirmininko sprendimo dėl krūvio mažinimo suderinimo su išorinio administravimo subjektu tvarka įtvirtina Aprašo laikymosi kontrolę (tokios administracinės veiklos priežiūros rūšies, kaip vidaus teisės aktų/informacinių raštų derinimas su aukštesniojo teismo pirmininku, nenumato ir Administravimo teismuose nuostatai). Manytina, kad tokia kontrolė pakankamai efektyviai gali būti užtikrinama atliekant kompleksinius ar tikslinius patikrinimus (toks patikrinimų kriterijus gali būti įtrauktas į esminių kriterijų sąrašą. Be to, nėra nurodoma, per kiek laiko aukštesniojo teismo pirmininkas turėtų suderinti klausimą dėl darbo krūvio mažinimo, taip pat nenumatytos pasekmės, tolesni žemesniojo teismo veiksmai, jeigu negaunamas aukštesniojo teismo pirmininko pritarimas ir pan. Kaip alternatyva tokiam derinimui galėtų būti numatyta, kad sprendimas dėl teisėjų darbo krūvio mažinimo būtų priimamas gavus teismo teisėjų susirinkimo nuomonę, kuri teismo pirmininko nesaisto ir jam nėra privaloma.	**Siūlytina neatsižvelgti / svarstytina.** Žr. komentarus aukščiau. ***Siūlytina Teisėjų tarybai svarstyti dėl suderinimo su išoriniu administratoriumi procedūros reikalingumo.***

		Abejonių kelia Projekto 10 ir 22 punkto nuostatos, konkrečiai – galimybė teisėjui mažinti atlyginimą galimai neatitinka Teismų įstatymo 96 straipsnio 2 dalies nuostatų. Be to, Teismų įstatymo 44^1 straipsnio 2 d. nėra nustatytas aptariamas darbo krūvio mažinimo pagrindas.	**Siūlytina neatsižvelgti / svarstytina.** ***Kaip nurodyta aukščiau, svarstytina, ar darbo su bylomis krūvio mažinimo atvejai dėl teisėjui nustatyto mažesnio nei 100 proc. darbingumo lygio turėtų būti įtvirtinami Apraše.*** Tuo atveju, jeigu, Teisėjų tarybos nuomone, šie atvejai turėtų pateikti į Aprašo reguliavimo sritį, teisėjo atlyginimas proporcingai mažintinas, kaip tai nustatyta Darbo kodekso 40 straipsnio 6 dalyje. Pažymėtina, kad detalūs argumentai, susiję su teisėjo darbo su bylomis krūvio ar darbo laiko mažinimu dėl sveikatos problemų ir su tuo susijusiu proporcingu atlyginimo mažinimu, buvo išdėstyti Teismų administravimo komiteto 2017 m. kovo 6 d. rašte Nr. 5TV-7-(7.6.6).
		Manytina, kad Projekto 15.4 p. numatytas kriterijus „komisijos (darbo grupės, komiteto ar kt.) reikšmingumas teismo ir teismų sistemos veiklai ir visuomenės interesams“ nelaikytinas objektyviu ir gali sukelti neaiškumų dėl vertinamojo pobūdžio.	**Siūlytina atsižvelgti.** Atsižvelgus į pastabą, nurodytas kriterijus išbrauktinas.
		Siūlytina tikslinti Projekto 25 punktą, papildant nuostata, kad sprendimas pasikeitus aplinkybėms gali būti ne tik pakeičiamas, bet ir panaikinamas.	**Siūlytina atsižvelgti.** Patikslinti pagal pastabą.

Dėl teismų pirmininkų, jų pavaduotojų, skyrių pirmininkų ir kitų teisėjų užimtumo vykdant kitas nei teisingumo vykdymo funkcijas

2019 m. spalio mėn.

Lietuvos Respublikos Seimas 2019 m. liepos 16 d. priėmė Lietuvos Respublikos teismų įstatymo Nr. I-480 7, 36, 39, 45, 48, 53-1, 53-2, 54, 55-1, 57, 61, 63, 69-1, 76, 78, 84, 85, 88, 91-2, 91-3, 91-4, 91-5, 93, 94, 98, 101, 102, 106, 119, 121, 122, 124, 128, 130 straipsnių pakeitimo, Įstatymo papildymo 44^1 straipsniu ir nauja VII dalimi ir 95 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymą Nr. XIII-2372 (toliau – Teismų įstatymo pakeitimo įstatymas).

Teismų įstatymo pakeitimo įstatymo 4 straipsniu Lietuvos Respublikos teismų įstatymas papildomas nauju 44^1 straipsniu, nustatančiu, kad teisėjas savo darbo laiką planuoja ir organizuoja savarankiškai, išskyrus proceso įstatymuose nustatytus atvejus. *Teisėjų tarybos nustatyta tvarka teismo pirmininkas gali motyvuotai nuspręsti laikinai sumažinti teisėjo darbo su bylomis krūvį dėl jo užimtumo vykdant kitas teisėjo funkcijas, susijusias su teismo ar teismų sistemos veikimu, taip pat kai būtina užtikrinti teisėjų darbo su bylomis krūvio tolygumą.*

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra išaiškinęs, kad teismai ne tik vykdo teisingumą – kaip ir kitos valstybės valdžios institucijos, pagal savo konstitucinę kompetenciją, savarankiškai arba bendradarbiaudami su kitomis valstybės valdžios institucijomis jie gali dalyvauti įgyvendinant bendruosius valstybės uždavinius, vykdant bendrąsias jos funkcijas (žr. Konstitucinio Teismo 2016 m. gegužės 16 d. sprendimą Nr. KT16-S9/2016 „Dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2001 m. liepos 12 d., 2004 m. liepos 1 d. nutarimų nuostatų išaiškinimo“).

Nacionalinė teismų administracija (toliau – Administracija), atsižvelgdama į aptartus Teismų įstatymo pakeitimus, kurie įsigalios 2020 m. sausio 1 d., įvertinusi konstitucinę doktriną bei išanalizavusi teismų pateiktą informaciją apie šiuo metu taikomą teisėjų darbo su bylomis krūvio mažinimo teismuose praktiką, teikia Teisėjų tarybos Teismų administravimo komitetui pastebėjimus dėl teismų pirmininkų, teismų pirmininkų pavaduotojų / skyrių pirmininkų ir kitų teismo teisėjų darbo su bylomis krūvio mažinimo esamų tendencijų bei pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo, reglamentuojančio darbo su bylomis krūvio mažinimą, tobulinimo.

1. Dėl esamo teisinio reguliavimo, susijusio su teisėjų darbo su bylomis krūvio mažinimu

Administracija, atsižvelgusi į apylinkių teismų darbo krūvio skaičiavimo metu išryškėjusius teismų pirmininkų, jų pavaduotojų darbo krūvio, palyginti su kitais to paties teismo teisėjais, skirtumus, atliko apylinkių teismų pirmininkų bei jų pavaduotojų darbo krūvio 2010 m. statistinių duomenų apibendrinimą ir 2011 m. liepos 8 d. raštu Nr. 4R-1014-(1.17) pateikė Teisėjų tarybai. Apibendrinime buvo pastebėta, kad apylinkių teismų pirmininkų, jų pavaduotojų darbo krūvio mažinimas teisės aktuose nėra reglamentuotas, todėl teismų pirmininkai, vadovaudamiesi Teisėjų tarybos nutarimu patvirtintais Administravimo teismuose nuostatais (teismų pirmininkai yra atsakingi už organizacinės, administracinės veiklos priežiūrą teismuose), savo ir pavaduotojų darbo krūvį sumažina Lietuvos teismų informacinėje sistemoje (toliau – LITEKO) paprastai patys nustatydami didesnį užimtumo kitoje veikloje procentą. Teisėjų taryba 2011 m. liepos 15 d. posėdyje svarstė klausimą dėl apylinkių teismų pirmininkų, jų pavaduotojų darbo krūvio ir protokoliniu nutarimu pritarė Administracijos parengtoje medžiagoje apie teismų pirmininkų, jų pavaduotojų darbo krūvius pateiktiems siūlymams nustatyti santykį tarp teismo teisėjų ir to teismo pirmininko / pirmininko pavaduotojo (-ų) darbo krūvio (žemutinę darbo krūvių skirtumo ribą):

- teismuose, turinčiuose 3–4 teisėjų etatus, žemiausia teismo pirmininko / pavaduotojo ir to teismo visų teisėjų darbo krūvio skirtumo riba 20 proc.;
- teismuose, turinčiuose 5–6 teisėjų etatus, žemiausia teismo pirmininko / pavaduotojo ir to teismo visų teisėjų darbo krūvio skirtumo riba 25 proc.;

- teismuose, turinčiuose 7–14 teisėjų etatus, žemiausia teismo pirmininko / pavaduotojo ir to teismo visų teisėjų darbo krūvio skirtumo riba 30 proc. (jei teisme paskirtas teismo pirmininko pavaduotojas – 25 proc.);
- teismuose, turinčiuose 23–34 teisėjų etatus, žemiausia teismo pirmininko / pavaduotojo ir to teismo visų teisėjų darbo krūvio skirtumo riba 40 proc.;
- teismuose, turinčiuose 48–55 teisėjų etatus, žemiausia teismo pirmininko / pavaduotojo ir to teismo visų teisėjų darbo krūvio skirtumo riba 50 proc.

Taigi, iki šiol galioja dar 2011 m. liepos 15 d. Teisėjų tarybos protokoliniu nutarimu patvirtintos darbo su bylomis krūvio mažinimo ribos, kuriomis teismai vadovaujasi nustatydami teismo pirmininko, teismo pirmininko pavaduotojo / skyriaus pirmininko darbo su bylomis krūvio mažinimo dydį.

Teisėjų tarybos 2013 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 13P-82-(7.1.2) „Dėl teismų savivaldos institucijose dirbančių teisėjų darbo krūvio“ Teisėjų taryba nutarė nustatyti, kad teisėjų, dirbančių teismų savivaldos institucijose ar komisijose, darbo krūvis (teisme skirstant bylas teisėjui priskiriamų bylų skaičius, kai atitinkama informacija nurodoma LITEKO) gali būti mažinamas:

- Teisėjų tarybos pirmininkui, pirmininko pavaduotojui ir sekretoriui – iki 50 proc.;
- kitiems Teisėjų tarybos nariams – iki 30 proc.;
- Teisėjų garbės teismo pirmininkui – iki 25 proc.;
- kitiems Teisėjų garbės teismo nariams – iki 15 proc.;
- Teisėjų etikos ir drausmės komisijos pirmininkui – iki 30 proc.;
- kitiems Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nariams – iki 20 proc.;
- Nuolatinės teisėjų veiklos vertinimo komisijos pirmininkui – iki 30 proc.;
- kitiems Nuolatinės teisėjų veiklos vertinimo komisijos nariams – iki 20 proc.;
- Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos pirmininkui – iki 15 proc.;
- kitiems Pretendentų į teisėjus egzamino komisijos nariams – iki 10 proc.;
- Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos pirmininkui – iki 20 proc.;
- kitiems Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos nariams – iki 10 proc.

Taip pat buvo nutarta, kad Teisėjų tarybos pritarimu teisėjų, dirbančių teismų savivaldos institucijose ar komisijose, darbo krūvis gali būti mažinamas iki 100 proc. Sprendimą dėl teisėjų, dirbančių teismų savivaldos institucijose ar komisijose, darbo krūvio mažinimo priima teismo, kuriame teisėjas dirba, pirmininkas.

Atsižvelgusi į 2019 m. itin suintensyvėjusį teisėjų atrankų procesą, dėl ko padidėjo Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos darbo krūvis, Teisėjų taryba 2019 m. sausio 25 d. protokoliniu nutarimu nutarė, kad į Pretendentų į teisėjus atrankos komisiją paskirtiems teisėjams iki 2020 m. sausio 1 d. darbo krūvis būtų mažinamas 25 procentais. Kitų savivaldos institucijų ir komisijų narių darbo su bylomis krūvio mažinimo dydžiai nebuvo peržiūrėti ir tokio paties dydžio yra jau nuo 2013 m. birželio 28 d. Nagrinėjamo klausimo kontekste svarbu pažymėti, kad nutarime nereglamentuota darbo krūvio mažinimo galimybė ir kai kurių kitų Teisėjų tarybos sudarytų komisijų – Teisminės mediacijos komisijos, Teismų sistemos apdovanojimų komisijos – pirmininkams ir nariams, nors šių komisijų veikla kyla iš Teismų įstatymo nuostatų ir patenka į šiuo nutarimu reguliuojamų santykių sritį. Be to, Nutarimo 2 punkte numatyta galimybė Teisėjų tarybos pritarimu teisėjų, dirbančių teismų savivaldos institucijose ar komisijose, darbo krūvį mažinti iki 100 proc. neatitinka konstitucinės doktrinos nuostatų, kad konstitucinė teismų paskirtis – vykdyti teisingumą, taigi kita teisėjų veikla neturi trukdyti įgyvendinti iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos, *inter alia*, jos 109 straipsnio, kylančios teismo priedermės tinkamai ir efektyviai vykdyti teisingumą (žr. Konstitucinio Teismo 2016 m. gegužės 16 d. sprendimą).

Teisėjų darbo su bylomis krūvis gali būti mažinamas ne tik aukščiau paminėtais pagrindais. Teisėjų mokymų organizavimo taisyklių, patvirtintų Teisėjų tarybos 2013 m. rugpjūčio 30 d. nutarimu Nr. 13P-105-(7.1.2) „Dėl Teisėjų mokymo organizavimo taisyklių patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais) (toliau – Mokymų organizavimo taisyklės), 22.3 papunktyje numatyta, kad teisėjui, kuris skiriamas naujai paskirto teisėjo kuratoriumi, kuravimo laikotarpiu teismo, kuriame jis dirba, pirmininko įsakymu gali būti mažinamas darbo krūvis (skiriamų bylų skaičius): apylinkės

teisme paskirtam kuratoriui praktinio mokymo apylinkės teisme metu iki 25 proc., likusio kuravimo metu – iki 10 proc., apygardos teisme paskirtam kuratoriui praktinio mokymo apygardos teisme metu – iki 10 proc. Pagal Teisėjų mokymo organizavimo taisyklių 25.3 papunktį teisėjams, paskirtiems teismo vadovais, kuratoriumi paprastai skiriamas anksčiau atitinkamas pareigas ėjęs teisėjas. Teisėjui, kuris skiriamas kuratoriumi, kuravimo laikotarpiu teismo, kuriame jis dirba, pirmininko įsakymu iki 10 proc. gali būti mažinamas darbo krūvis (skiriamų bylų skaičius). Vadovaujantis Teisėjų mokymų organizavimo taisyklių 42 punktu teismų pirmininkams rekomenduojama sumažinti darbo krūvį (skiriamų bylų skaičių) teisėjams, nemokamai teikiantiems mokymo paslaugas.

Apibendrinus tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad galiojantis teisinis reguliavimas iš esmės numato tris teisėjo darbo su bylomis krūvio mažinimo pagrindus: 1) dėl atliekamų vidaus ir išorės administravimo funkcijų, 2) dėl dalyvavimo teismų savivaldos institucijų ir komisijų veikloje, 3) dėl neatlygintino naujai paskirtų teisėjų ir / ar kitų teisėjų kuravimo ir mokymo.

2. Dėl teismų pateiktų duomenų apie taikomą darbo krūvio mažinimą

Teismų įstatymo 103 straipsnis reglamentuoja vidinio teismo administravimo veiklą ir nustato, kad teismo pirmininkas, pirmininko pavaduotojas ir skyriaus pirmininkas yra teismo pareigūnai, kurie šio ir kitų įstatymų bei teisės aktų nustatyta tvarka vadovauja teismo organizaciniam darbui (1 dalis). Teismo skyriaus darbui vadovauja ir už tinkamą skyriui priskirtų funkcijų atlikimą atsako skyriaus pirmininkas. Be to, teismo pirmininko pavaduotojas ir skyriaus pirmininkas atsako už tą teismo organizacinio darbo sritį, kurią jiems paveda teismo pirmininkas arba nustato šis ir kiti įstatymai. Teismo pirmininkas organizuoja ir prižiūri administravimą teisme, kontroliuoja, kaip laikomasi Teisėjų etikos kodekso reikalavimų. Teismo pirmininkas tiria asmenų skundus dėl teismo pirmininko pavaduotojų, skyrių pirmininkų ir kitų teisėjų neprocesinių veiksmų, nesusijusių su teisingumo vykdymu, ir suinteresuotiems asmenims praneša tyrimo rezultatus, šalina nustatytus teismo darbo trūkumus, atlieka kitas jam priskirtas teismo administravimo funkcijas. Teismo pirmininkas jam priskirtas administravimo funkcijas atlieka asmeniškai, tačiau prireikus gali pavesti jas atlikti teismo pirmininko pavaduotojui (pavaduotojams), skyrių pirmininkams, kitiems teisėjams (3–5 dalys).

Administracinės veiklos priežiūrą atliekantys subjektai nustatyti Teismų įstatymo 104 straipsnio 1 dalyje, kurioje numatyta, kad administracinės veiklos priežiūrą Administravimo teismuose nuostatų nustatyta tvarka atlieka: apylinkių teismų – atitinkamo apygardos teismo pirmininkas; apygardų administracinių teismų – Vyriausiojo administracinio teismo pirmininkas; apygardų teismų – Apeliacinio teismo pirmininkas; Apeliacinio teismo – Aukščiausiojo Teismo pirmininkas; visų teismų – Teisėjų taryba.

Administracija, siekdama kompleksiškai įvertinti teisinį reglamentavimą, kuriuo reguliuojami klausimai, susiję su teismo pirmininkų, jų pavaduotojų, taip pat teisėjų neprocesine veikla, ir galimas kitas teismo pirmininkų, teismo pirmininko pavaduotojų veiklos organizavimo priemones, kurios padėtų užtikrinti balansą tarp veiklos vykdant teisingumą, veiklos atliekant administravimo funkcijas ir užimtumo teismų savivaldos institucijų veikloje, 2019 m. balandžio 23 d. raštu Nr. 4R-671-(6.13) „Dėl teismų pirmininkų, jų pavaduotojų darbo krūvio mažinimo“ kreipėsi į Lietuvos teismus, prašydama pateikti informaciją, kaip teisme organizuojama administracinė veikla: ar teismo pirmininkas turi pavaduotojus; ar teisme yra teismo pirmininko patarėjas ir teismo pirmininko padėjėjas (ryšiams su žiniasklaida ir visuomene), kokios jo pagrindinės funkcijos, susijusios su teismo administracine veikla; kaip organizuojama administracinė ir organizacinė nutolusių teismo rūmų veikla, pavyzdžiui, ar tam tikros teismo pirmininko funkcijos perduotos kitiems teisėjams, jei taip – kokios, ir ar tiems teisėjams sumažintas darbo krūvis tam tikra dalimi; kokios yra realiai kancleriui pavestos funkcijos teismo administravimo srityje; kiek patiems teisėjams yra perkeliama ne su teisingumo vykdymu susijusių administravimo funkcijų (pavyzdžiui, teisėjams pavedama pateikti teismo pirmininkui ataskaitas, susijusias su bylų nagrinėjimu ir pan.).

2.1. Dėl teismų pirmininkų atliekamų funkcijų ir darbo krūvio mažinimo

Teismai, pateikdami duomenis Administracijai, nurodė, kad teismo pirmininkas vadovauja teismui, organizuoja teismo darbą, tiesiogiai sprendžia visus teisėjų, teisėjų padėjėjų veiklos, jų

vertinimo, kvalifikacijos tobulinimo, tarpinstitucinio bendradarbiavimo ir panašius klausimus, kuruoja bylų skirstymo, darbo krūvio stebėsenos ir reguliavimo, organizacinės veiklos priežiūros, teisėjų budėjimų (apylinkių teismuose) aspektus, tiria asmenų skundus dėl teismo pirmininko pavaduotojų ir kitų teismo pirmininkui pavaldžių teismo darbuotojų veiksmų ir elgesio.

Apibendrinus teismų pateiktą informaciją, pastebėtina, kad visi, išskyrus Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą, atsakymus Administracijai pateikę teismai (20 teismų iš 22) nurodė, jog teismo pirmininkui dėl jo atliekamų vidaus administravimo ar administracinės veiklos priežiūros funkcijų, kurios numatytos Teismų įstatyme ir Administravimo teismuose nuostatuose, yra mažinamas darbo su bylomis krūvis. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nurodė, kad pirmininko, pirmininko pavaduotojo ir kitų teisėjų darbo krūvis dėl vykdomų teismo administravimo funkcijų (taip pat ir dėl veiklos teismų savivaldos institucijose) nėra mažinamas.

Procentas, kuriuo mažinamas darbo krūvis, atskiruose teismuose skirtingas, pvz.: Tauragės apylinkės teismo pirmininkui darbo su bylomis krūvis mažinamas ***25 proc.***, Alytaus, Marijampolės, Plungės, Utenos apylinkių teismų pirmininkams – ***30 proc.***, Telšių apylinkės teismo pirmininkui – ***35 proc.***, Klaipėdos, Panevėžio apylinkių teismų, Šiaulių apygardos teismo, Regionų apygardos administracinio teismo pirmininkams – ***40 proc.***, Šiaulių apylinkės, Klaipėdos apygardos teismų pirmininkams – ***50 proc.***, Vilniaus miesto apylinkės teismo pirmininkui – ***60 proc.*** Vilniaus apygardos teismas nurodė, kad teismo pirmininko darbo krūvis mažinamas iš viso ***75 proc.***: 50 proc. dėl atliekamų vidaus ir išorės administravimo funkcijų ir 25 proc. dėl dalyvavimo Teisėjų tarybos sudėtyje.

2.2. Dėl teismų pirmininkų pavaduotojų atliekamų funkcijų ir darbo krūvio mažinimo

Tuo metu, kai teikė duomenis Administracijai, du apylinkės teismai – Tauragės (duomenis pateikė 2019-05-14) ir Telšių (duomenis pateikė 2019-05-20) – nurodė neturintys teismo pirmininko pavaduotojų. Kiti apylinkių teismai nurodė, kad esamiems teismo pirmininko pavaduotojams (vienam ar keliems, priklausomai nuo teismo teisėjų skaičiaus) paprastai yra pavedamos kuruoti atskiros sritys, pavyzdžiui, civilinių, baudžiamųjų ir administracinių nusižengimų bylas nagrinėjančių teisėjų veiklos organizavimas, teismo rūmų veiklos koordinavimas ir veiklos administravimas ir pan.

Iš pateiktų duomenų matyti, kad visiems teismų pirmininkų pavaduotojams dėl jų vykdomų administravimo funkcijų taip pat mažinamas darbo su bylomis krūvis, tačiau taip pat, kaip ir teismų pirmininkams, nevienodu procentu: nuo ***20 proc.*** Alytaus, Panevėžio, Plungės, Utenos apylinkių teismuose, iki ***40 proc.*** Kauno ir Klaipėdos apylinkių ir Klaipėdos apygardos teismuose ir ***60 proc.*** Vilniaus miesto apylinkės teisme.

2.3. Dėl skyrių pirmininkų atliekamų funkcijų ir darbo krūvio

Apygardų teismuose, Lietuvos apeliaciniame teisme bei Lietuvos Aukščiausiajame Teisme pareigas einantiems civilinių ir baudžiamųjų bylų skyrių pirmininkams pavesta vadovauti skyrių darbui ir organizuoti jų veiklą. Skyrių pirmininkams dėl jų atliekamų administravimo funkcijų taip pat mažinamas darbo su bylomis krūvis: Šiaulių apygardos teisme 35 proc., Vilniaus apygardos teisme – 50 proc. (Civilinių bylų skyriaus pirmininkei papildomai dar 25 proc. dėl dalyvavimo Teisėjų tarybos sudėtyje). Kiti teismai nepateikė duomenų, kokiu procentu mažinamas skyrių pirmininkų darbo krūvis.

2.4. Dėl kitų teisėjų atliekamų kitų (ne teisingumo vykdymo) funkcijų ir darbo krūvio mažinimo

Administravimo teismuose nuostatų, patvirtintų Teisėjų tarybos 2015 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 13P-157-(7.1.2) „Dėl Administravimo teismuose nuostatų patvirtinimo“, prie priemonių, užtikrinančių bylų nagrinėjimo kokybę bei proceso operatyvumą, nustatyta, kad teismo pirmininkas, pirmininko pavaduotojas arba skyriaus pirmininkas savo arba teisėjo (teisėjų kolegijos), kuriam paskirta nagrinėti byla, iniciatyva turi įgaliojimus motyvuotai nuspręsti (patvarkymu arba įsakymu), kad byla užsitęsė ar gali užsitęsti ir dėl to nagrinėtina greičiau. Motyvuotame sprendime, nusprendus laikinai sumažinti teisėjo, kuris nagrinėja bylą pripažįstamą užsitęsusia arba galinčia užsitęsti, darbo krūvį, turi būti nurodomas mažinamas skiriamų nagrinėti naujų bylų kiekis (nurodant

procentais) arba, kad naujų bylų iš viso neturi būti skiriama, bei laikotarpis, kurio metu minėtos darbo organizavimo priemonės bus taikomos (14.2 papunktis).

Darbo krūvio mažinimo galimybė taip pat numatyta Administravimo teismuose nuostatų 35 punkte: teisėjams iki 10 proc. gali būti mažinamas darbo krūvis (skiriamų bylų skaičius) teisme, kuriame jis dirba, teismo pirmininko sprendimu dėl teisėjo darbo administravimo subjekto sudarytoje patikrinimo komisijoje.

Dauguma informaciją pateikusių teismų nurodė, kad kiti teismo teisėjai (ne pirmininkas, pavaduotojas ar skyriaus pirmininkas) į teismo vidaus administravimą ar administracinės veiklos priežiūrą nėra įtraukiami arba įtraukiami labai retai, taigi ir darbo su bylomis krūvis dėl tokios veiklos nėra mažinamas arba mažinamas retai ir nedideliu procentu, pavyzdžiui:

- Kauno apylinkės teismas nurodė, kad vienam iš teisėjų yra pavesta administruoti ikiteisminio tyrimo ir kitų operatyvinių teismo kompetencijai priskirtų funkcijų vykdymo / administravimo sritis, ir šiam teisėjui darbo krūvis nagrinėjant bylas sumažintas 10 proc. Kitais atvejais, pavyzdžiui, teisėjams, įtrauktiems į teisme sudarytų nuolatinių komisijų veiklą, dalyvaujantiems dėl tikslinio patikrinimo sudarytose komisijose, teisėjams, paskirtiems naujai paskirtų teisėjų kuratoriais ir pan. įprastai darbo krūvis nagrinėjant bylas nemažinamas.
- Klaipėdos apylinkės teismas nurodė, kad darbo nagrinėjant bylas krūvis 20 proc. paprastai yra mažinamas teisėjui, paskirtam naujo teisėjo kuratoriumi. Taip pat pažymėjo, kad Klaipėdos rajono rūmuose vienam teisėjui yra pavestos tam tikros funkcijos (teisėjų nušalinimo klausimų sprendimas, vidaus tvarkos taisyklių užtikrinimas, interesantų priėmimas), dėl kurių atlikimo jam 10 proc. mažinamas darbo su bylomis krūvis.
- Plungės apylinkės teismas paaiškino, kad teisme taikoma praktika mažinti darbo krūvį tiems teisėjams, kuriems nustatytos specializacijos, o tokių teisme gaunamų bylų srautas nėra itin didelis, pvz., Kretingos rūmų teisėjai, atliekančiai ikiteisminio tyrimo teisėjo funkcijas, taikomas mažesnis darbo krūvis ne daugiau 20 proc.
- Telšių apylinkės teismas, teikdamas informaciją, pažymėjo, kad tuo laikotarpiu, kai teisme nebuvo užimtos teismo pirmininko pavaduotojo pareigybės, dalis teismo administravimo funkcijų buvo pavedamos atlikti teisėjams (pvz., rūmuose paskirti teisėjai nušalinimo, bylų sujungimo / išskyrimo, apeliacinių / atskirųjų skundų priėmimo ir kt. klausimams spręsti), tačiau darbo su bylomis krūvis jiems nebuvo mažinamas.
- Kauno apygardos teismas nurodė, kad anksčiau buvo praktika mažinti darbo krūvį (neviršijant 5 proc.) Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjams, kuriems teismo pirmininko įsakymu buvo pavesta atlikti neviešo pobūdžio veiksmų sankcionavimo funkcijas. Teisėjams ne su teisingumo vykdymu susijusios funkcijos paprastai pavedamos vienintelių atveju, t. y. įtraukiant į komisijų sudėtį, kai yra atliekami planiniai kompleksiniai teismo veiklos teritorijoje esančių apylinkių teismų administracinės–organizacinės veiklos patikrinimai. Tačiau tokiais atvejais darbo su bylomis krūvis nėra mažinamas.
- Regionų apygardos administracinis teismas pažymėjo, kad tam tikriems Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme numatytiems procesiniams veiksmams bei teismo vidinio administravimo funkcijoms teismo Klaipėdos ir Panevėžio rūmuose atlikti teismo pirmininkas paskyrė po vieną teisėją ir už šių funkcijų atlikimą nurodė jiems 25 proc. mažinti darbo krūvį.
- Lietuvos apeliacinis teismas nurodė, kad darbo krūvį mažina teisėjams, nemokamai vedantiems mokymus.

2.5. Dėl teismo kanclerių atliekamų funkcijų

Visi informaciją pateikę teismai nurodė, kad teisme yra teismo kancleris, kuriam pavestos iš esmės standartinės funkcijos, kaip yra nustatyta Teisėjų tarybos 2009 m. gegužės 29 d. nutarimu Nr. 13P-88-(7.1.2) „Dėl pavyzdinių apygardų, apygardų administracinių ir apylinkių teismų valstybės tarnautojų pareigybių aprašymų patvirtinimo“ patvirtintame teismo kanclerio pareigybės aprašyme (Teisėjų tarybos 2017 m. birželio 30 d. nutarimo Nr. 13P-110-(7.1.2) redakcija). Lietuvos apeliacinis teismas papildomai pažymėjo, kad nesant kanclerio, jo funkcijas pavesta atlikti teismo pirmininko patarėjui.

Iš esmės teismo kanclerių veikla susijusi su teismo strateginės veiklos plano sudarymu ir vykdymu, padalinių veiklos koordinavimu, personalo valdymu / vadyba, finansinių ir materialinių teismo išteklių naudojimu, tinkamų darbo sąlygų sudarymu ir pan.

Kai kurie teismai papildomai pažymėjo, kad kancleris yra paskirtas valstybės biudžeto asignavimų valdytoju (pvz., Panevėžio, Šiaulių apylinkių teismuose), pasirašo finansinius dokumentus. Alytaus apylinkės teismas nurodė, kad teismo kancleriui pavestos atstovo spaudai funkcijos. Lietuvos vyriausiais administracinis teismas nurodė, kad teismo kancleris organizuoja bei koordinuoja pagalbos, susijusios su vidiniu ir išoriniu administravimu, teismo pirmininkui teikimą, taip pat organizuoja teismo tarptautinių ryšių palaikymą, pagal kompetenciją atstovauja teismui nacionaliniuose ir tarptautiniuose renginiuose, organizuoja į teismą atvykstančių delegacijų priėmimą ir vykdo kitas reprezentacines funkcijas.

2.6. Dėl pirmininko patarėjo ir padėjėjo ryšiams su žiniasklaida ir visuomene atliekamų funkcijų

Teisėjų tarybos 2018 m. rugsėjo 28 d. nutarimo Nr. 13P-101-(7.1.2) „Dėl pavyzdinių apylinkių teismų, apygardų teismų ir apygardų administracinių teismų struktūrų aprašymų ir pareigybių sąrašų patvirtinimo“ 3.4 papunktyje nustatyta, kad Pavyzdinių apylinkių teismų struktūrų aprašyme nustatytos teismo pirmininko patarėjo bei teismo pirmininko padėjėjo (ryšiams su žiniasklaida ir visuomene) pareigybės apylinkių teismuose, kuriuose teisėjų skaičius 30 ir mažiau, gali būti steigiamos ir finansuojamos tik išsprendus papildomo finansavimo klausimą arba iš sutaupytų darbo užmokesčio lėšų.

Administracijai pateikti duomenys patvirtina, kad teismo pirmininko patarėjo pareigybė ir teismo pirmininko padėjėjo ryšiams su žiniasklaida ir visuomene pareigybė yra įsteigtos ir / ar užimtos ne visuose teismuose. Tiek teismo pirmininko patarėjo, tiek padėjėjo ryšiams su žiniasklaida ir visuomene pareigybės užimtos Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių, Vilniaus miesto apylinkių teismuose, Kauno ir Vilniaus apygardų teismuose, Lietuvos apeliaciniame teisme.

Alytaus apylinkės teismas nurodė, kad teismo pirmininko patarėjo funkcijas atlieka teisėjo vyresnysis padėjėjas, padėjėjo ryšiams su žiniasklaida ir visuomene – kancleris. Marijampolės apylinkės teisme minimos dvi pareigybės nefinansuojamos, dalį patarėjo funkcijų atlieka teismo administracijos sekretorius, padėjėjo ryšiams su žiniasklaida ir visuomene funkcijas pavesta atlikti teismo raštinės skyriaus patarėjai. Telšių apylinkės teisme dalis pirmininko patarėjo funkcijų pavesta teisėjo vyresniajam padėjėjui. Tauragės apylinkės teisme padėjėjo ryšiams su visuomene ir žiniasklaida funkcijas atlieka teisėjo padėjėjas. Kauno apylinkės teisme yra ne tik padėjėjas ryšiams su žiniasklaida ir visuomene, bet ir kiekvienuose rūmuose papildomai paskirtas asmuo atsakingas už informacijos teikimą. Plungės apylinkės teisme teismo pirmininko patarėjo etatas nenumatytas, atstovo ryšiams su žiniasklaida ir visuomene – nefinansuojamas.

Apibendrinus teismų pateiktą informaciją, darytina išvada, kad iš esmės tiek teismo pirmininko patarėjui, tiek padėjėjui ryšiams su žiniasklaida ir visuomene pavestos standartinės funkcijos, kaip numatyta Teisėjų tarybos 2009 m. gegužės 29 d. nutarimu Nr. 13P-88-(7.1.2) „Dėl pavyzdinių apygardų, apygardų administracinių ir apylinkių teismų valstybės tarnautojų pareigybių aprašymų patvirtinimo“ patvirtintuose pavyzdiniuose pareigybių aprašymuose: rūpintis visuomenės pasitikėjimo teismu ir teismo, teismų sistemos įvaizdžio formavimo klausimais, teikti oficialią informaciją viešosios informacijos rengėjams apie teismo veiklą; patarėjui – padėti įgyvendinti vidinio ir / ar išorinio administravimo funkcijas, teikti teismo pirmininkui metodinę ir praktinę pagalbą teisiniais bei darbo organizavimo klausimais; patarti ir teikti išvadas teismo pirmininkui klausimais dėl teisės aktų analizės, taikymo bei sisteminimo, taip pat vykdyti kitus teismo pirmininko pavedimus, susijusius su jo tiesioginėmis funkcijomis. Papildomai teismo pirmininko patarėjui Šiaulių apylinkės teisme pavesta privačių interesų deklaravimo, asmenų aptarnavimo standarto laikymosi kontrolė, Klaipėdos apylinkės teisme – kokybės vadybos sistemos įgyvendinimo koordinavimas ir kontrolė, Lietuvos apeliaciniame teisme – nesant teismo kanclerio, laikinas jo funkcijų (išskyrus biudžeto asignavimų valdymą) atlikimas.

Administracija, atsižvelgusi į aukščiau aptartą ir šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą bei įvertinus teismų pateiktą informaciją ir duomenis, daro šias išvadas:

- Teisės aktuose numatytos galimybės teismo pirmininkui teismo administravimo funkcijas deleguoti kitiems asmenims (teismo pirmininko pavaduotojams / skyrių pirmininkams, kancleriams ir kt.), ir teismų pirmininkai aktyviai šia suteikta teise naudojasi.

- Darbo krūvis teismų pirmininkams, jų pavaduotojams / skyrių pirmininkams bei kitiems teisėjams, kuriems pavesta atlikti tam tikras administravimo funkcijas, daugeliu atvejų yra mažinamas, tačiau nėra vienodos praktikos dėl pagrindų, kuriais mažinamas darbo krūvis, bei kriterijų, kuriais remiantis parenkamas atitinkamas krūvio mažinimo procentas.

- Procentinė darbo su bylomis krūvio mažinimo išraiška įvairiuose teismuose labai skirtinga ir iš esmės nepriklauso nei nuo teismo teisėjų ir / ar rūmų skaičiaus, nei nuo teismo instancijos ar kt. objektyvių aplinkybių.

- Esant keliems darbo su bylomis krūvio mažinimo pagrindams (pavyzdžiui, vykdant administravimo funkcijas ir esant Teisėjų tarybos nariu), teismai skirtingai sprendžia, kokiu procentu krūvis turėtų būti sumažintas (vieni sudeda, kiti subendrina).

- Egzistuoja ir kitų atvejų, kurie nėra numatyti šiuo metu galiojančiuose teisės aktuose, kai teismuose teismo pirmininko sprendimu mažinamas darbo su bylomis krūvis (dėl ikiteisminio tyrimo funkcijų atlikimo, dėl darbo krūvio vienodinimo ir kt.).

3. Dėl teisėkūros iniciatyvų ir kitų pokyčių reikšmės teisėjų darbo krūvio mažinimui

Pažymėtina, kad Teisėjų tarybai kyla pareiga nustatyti teisėjo darbo su bylomis krūvio mažinimo tvarką ne tik dėl to, kad 2020 m. sausio 1 d. įsigalioja Teismų įstatymo pakeitimo įstatymas, tačiau ir siekiant užtikrinti pagal teismų instancijas vieningą praktiką dėl krūvio mažinimo visoje teismų sistemoje, nustatant aiškią tvarką su objektyviais kriterijais.

Atkreiptinas dėmesys, kad šiuo metu galiojanti 2011 m. liepos 15 d. Teisėjų tarybos protokoliniu nutarimu patvirtinta tvarka dėl darbo krūvio mažinimo vidinį teismo administravimą ir administracinės veiklos priežiūrą atliekantiems subjektams neapima visų teismų (nenumatytos krūvio mažinimo ribos, kai teismas turi 15–22, 35–47 ir daugiau nei 56 teisėjų etatus), taigi ją būtina pakeisti, be kita ko, taip pat įvertinant aplinkybę, kad šiuo metu teismuose teismo pirmininkas nėra vienintelis asmuo, kuris atlieka visas administravimo funkcijas (teismuose įsteigta ne po vieną pavaduotojo etatą, yra kancleriai bei kiti administracijos tarnautojai). Taip pat būtina pakeisti šiuo metu galiojančią tvarką ir tuo aspektu, kad ji, kaip minėta, leidžia darbo su bylomis krūvį mažinti 100 proc., ir tai neatitinka konstitucinės doktrinos nuostatų. Svarbu paminėti ir tą aplinkybę, kad nuo 2011 metų darbo organizavimo, valdymo, administravimo situacija Lietuvos teismuose ne kartą iš esmės keitėsi: nuo 2013 m. sausio 1 d. reorganizuoti ir sujungti keturi Vilniuje veikę apylinkių teismai, taip pat sujungti Kaune ir Šiauliuose veikę miesto ir rajono apylinkių teismai, nuo 2018 m. sausio 1 d. įvykus teismų reorganizacijai vietoj 49 apylinkių teismų liko 12 apylinkės teismų, vietoj 5 apygardos administracinių – 2 teismai. Taigi per aštuonerius metus dėl teismų sujungimo apylinkės teismai padidėjo, išaugo ir jų administravimo mastas, ir tai būtina įvertinti sprendžiant dėl teismų pirmininkų, jų pavaduotojų / skyrių pirmininkų ir kitų teisėjų darbo krūvio mažinimo.

Pažymėtina, kad svarbu įvertinti ir teisėjų darbo su bylomis krūvio mažinimą reglamentuojančio Teisėjų tarybos 2013 m. birželio 28 d. nutarimo Nr. 13P-82-(7.1.2) „Dėl teismų savivaldos institucijose ar komisijose dirbančių teisėjų darbo krūvio“ aktualumą pagal susiklosčiusią faktinę situaciją. Pavyzdžiui, Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos posėdžiai organizuojami kiekvieną pirmadienį ir trunka pusę darbo dienos (kartais ir visą darbo dieną), atrankose dalyvaujančių asmenų skaičius didelis, taigi šios komisijos pirmininkui bei nariams tenka skirti didelę laiko dalį norint tinkamai pasirengti posėdžiams bei juose dalyvauti. Darbo su bylomis krūvio mažinimas 10–20 proc. nepakankamai motyvuoja teisėjus dalyvauti šios komisijos veikloje. Tuo tarpu Teisėjų garbės teismas per 2017 metus priėmė 3 sprendimus, per 2018 metus – 2, 2019 m. I-ąjį pusmetį – 1 sprendimą. Manytina, kad darbo krūvio mažinimas Teisėjų garbės teismo pirmininkui ir nariams 15–25 procentais pagal susiklosčiusią faktinę situaciją nėra pagrįstas tenkančio skirti šiai veikalai darbo laiko sąnaudomis. Nei nurodytame Teisėjų tarybos nutarime, reglamentuojančiame

darbo krūvio mažinimą teismų savivaldos institucijose ar komisijose dirbantiems teisėjams, nei kitame teisės akte nėra reglamentuota darbo krūvio mažinimo galimybė ir kai kurių Teisėjų tarybos sudarytų komisijų – Teisminės mediacijos komisijos, Teismų sistemos apdovanojimų komisijos – pirmininkams ir nariams, nors šių komisijų veikla kyla iš Teismų įstatymo nuostatų ir patenka į šiuo nutarimo reglamentavimo sritį.

Pažymėtina, kad Teisėjų taryboje taip pat svarstytas klausimas dėl galimybės mažinti darbo su bylomis krūvį Mediacijos koordinavimo tarybos, Mediatorių kvalifikacinio egzamino komisijos bei Mediatorių veiklos vertinimo komisijos nariams. Pritarta pozicijai, kad tam, jog nekiltų nepasitenkinimo tarp teisėjų, nustatant galimybę mažinti darbo krūvį tik tam tikrų institucijų ir komisijų nariams, turėtų būti sistemiškai vertinamos visos reikšmingos aplinkybės ir nustatomi aiškūs, objektyviais duomenimis pagrįsti sprendimai dėl krūvio (ne)mažinimo. Šiame kontekste taip pat pastebėtina ir tai, kad teisėjai dalyvauja ir kitų su teismų ir teismų sistemos veikimu susijusių komisijų, darbo grupių, komitetų veikloje tiek Lietuvoje, tiek užsienyje, pavyzdžiui: Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso ir Lietuvos Respublikos civilinio kodekso priežiūros komitetuose, Integruotos baudžiamojo proceso informacinės sistemos priežiūros ir plėtros darbo grupėje, Europos teismų tarybų tinklo veikloje (European Network of Councils for the Judiciary – ENCJ), Europos Tarybos Veiksmingo teisingumo komisijoje (Council of Europe European Commission for the Efficiency of Justice – CEPEJ), Tarptautiniame Hagos teisėjų tinkle ir kt. Manytina, kad sprendžiant dėl darbo su bylomis krūvių mažinimo šios aplinkybės taip pat turėtų būti įvertintos bendrame teisėjų darbo su bylomis krūvių mažinimo kontekste.

Atkreiptinas dėmesys, kad jokiame teisės akte ar Teisėjų tarybos išaiškinime nėra nurodyta, kaip turi būti sprendžiamos situacijos, kai teisėjui darbo krūvį galima mažinti esant keliems pagrindams (pvz., dėl jo atliekamų administravimo funkcijų bei dalyvavimo teismų savivaldos institucijų veikloje). Dėl tokios teisinės spragos susiklosto situacijos, kai vieni teismai sumuoja procento dydį, kuriuo mažinamas darbo su bylomis krūvis (pvz., taip nurodė Vilniaus apygardos teismas), kiti – bendrą krūvio mažinimo procentą nustato pagal didžiausią galimą mažinimo procentą (pvz., Lietuvos apeliacinis teismas). Siekiant suvienodinti praktiką visuose teismuose, tikslinga nustatyti apibendrintas, susistemintas taisykles, kuriomis vadovaujantis būtų mažinamas krūvis esant ne vienam pagrindui.

Paminėtina ir tai, kad Teisėjų taryboje buvo kilęs klausimas dėl teisėjo darbo su bylomis krūvio sumažinimo teisėjui nustačius tam tikrą darbingumo lygio procentą dėl sveikatos problemų. Teisėjų taryba šį klausimą svarstė 2014 m. vasario 14 d. ir 2014 m. vasario 28 d. posėdžiuose, o 2014 m. balandžio 22 d. protokoliniu sprendimu pritarė 2014 m. balandžio 22 d. Administracijos rašte Nr. 4R-1176-(1.17) „Dėl pasekmių, kylančių nustačius teisėjo sveikatos problemas“ išdėstytai pozicijai dėl teisėjo darbo krūvio sumažinimo jam negalint dirbti pilnu krūviu dėl esamos sveikatos būklės. Apie šią poziciją Lietuvos teismai buvo informuoti 2014 m. gegužės 2 d. Administracijos raštu 4R-1274-(1.13). Manytina, kad šios aplinkybės taip pat turėtų būti įvertintos, sprendžiant dėl teisinio reguliavimo įtvirtinimo, apibrėžiant galimas darbo su bylomis krūvio sumažinimo ribas, kriterijus, pagal kuriuos sprendžiama, kiek krūvį būtų galima mažinti.

Administracija, apibendrindama teismų pateiktus duomenis, pastebėjo, kad tam tikrais atvejais teisėjams darbo su bylomis krūvis yra / būdavo mažinamas ir pavedus atlikti tam tikras specifines funkcijas (pvz., neviešo pobūdžio veiksmų sankcionavimo, ikiteisminio tyrimo teisėjo funkcijas), siekiant suvienodinti darbo krūvius arba vadovaujantis Mokymų organizavimo taisyklėmis dėl paskyrimo kuratoriumi ar neatlygintino mokymų teisėjams vedimo. Manytina, kad siekiant aiškumo, objektyvumo ir skaidrumo, tikslinga aiškiau reglamentuoti ir tokias situacijas, kai darbo su bylomis krūvis mažinamas dėl priežasčių, kurių reikšmingumo įvertinimas kiekvienu atveju paliktas teismo pirmininko diskrecijai.

Pažymėtina, kad minėtame Konstitucinio Teismo 2016 m. gegužės 16 d. sprendime Nr. konstatuota, kad konstitucinė teismų paskirtis – vykdyti teisingumą, taigi kita teisėjų veikla neturi trukdyti įgyvendinti iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos, *inter alia*, jos 109 straipsnio, kylančios teismo priedermės tinkamai ir efektyviai vykdyti teisingumą. Siekiant išvengti situacijų, kai teisėjas didžiąją laiko dalį atlieka ne teisingumo vykdymo, bet kitas ne su teisingumo vykdymu susijusias

funkcijas, turėtų būti kiek įmanoma aiškiau apibrėžta, kokia maksimalia dalimi galėtų būti sumažintas teisėjo darbo su bylomis krūvis, kokia tvarka būtų priimamas teismo pirmininko sprendimas, pavyzdžiui, suderinant poziciją su išoriniu administratoriumi, ar pan. Teisėjų tarybos nustatytoje tvarkoje ši nuostata galėtų būti detalizuojama pagal tai, kokias kitas funkcijas, susijusias su teismo ar teismų sistemos veikimu, vykdo teisėjas bei kitus kriterijus, kurie buvo aptarti šiame apibendrinime.

4. Dėl išvadų ir siūlymų

Atsižvelgus į šiame apibendrinime išdėstytą informaciją, darytinos šios išvados:

1) Teisėjo darbo su bylomis krūvis gali būti mažinamas dėl įvairių priežasčių:
- dėl atliekamų administravimo funkcijų;
- dėl dalyvavimo teismų savivaldos institucijų ir komisijų veikloje;
- paskyrus teisėją naujo teisėjo kuratoriumi ar teisėjui sutikus nemokamai vesti mokymus;
- tais atvejais, kai būtina užtikrinti teisėjų darbo su bylomis krūvio tolygumą;
- dėl kitų priežasčių, kurios kiekvienu atveju yra vertinamos teismo pirmininko.

2) šiuo metu nėra vieno ir aiškaus teisinio reguliavimo, kuriame būtų nustatyti atvejai, kai darbo su bylomis krūvis mažinamas, darbo krūvio mažinimo tvarka, krūvio mažinimo procento galimos maksimalios ribos, kriterijai, kuriais vadovaujantis darbo su bylomis krūvis mažinamas ir kt.

3) dėl vieningo teisinio reguliavimo ir aiškių kriterijų nebuvimo, plačios diskrecijos teismo pirmininkui suteikimo, nereikalaujant suderinti krūvio mažinimo su jokiu kitu aukštesniu administravimo subjektu, teisėjams ir visuomenei gali kilti abejonių teismo veiklos skaidrumu, priimamų administravimo sprendimų objektyvumu, sudaromos prielaidos teisėjų tarpusavio santykių nestabilumui, vidinių ir išorinių nesutarimų ir konfliktų, nepasitenkinimo teismo pirmininko veikla ir elgesiu kilimui teismų bendruomenėje (pvz., teismo pirmininkui dideliu procentu susimažinus darbo su bylomis krūvį padidėja krūvis kitiems teisėjams; ypač tai gali pasijausti, kai teismas nėra didelis).

4) mažinant teisėjo darbo su bylomis krūvį neturi būti paneigiama pagrindinė teisėjo funkcija – teisingumo vykdymas, todėl svarbu, kad būtų įvertinta, ar tikrai yra pakankamas pagrindas mažinti darbo su bylomis krūvį, ir ar dėl tokio sumažinimo nenukentės teisingumo vykdymo veikla, bylos nebus vilkinamos.

Apibendrinus tai, kas išdėstyta, siūlytina parengti Teisėjų tarybos nutarimo „Dėl Teisėjų darbo su bylomis krūvio mažinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ projektą (toliau – Projektas), kuriame būtų nustatyti darbo su bylomis krūvio mažinimo pagrindai ir objektyvūs kriterijai, kuriais remiantis gali būti mažinamas krūvis (atsižvelgiant į skirtingas vidinio ir išorinio administravimo funkcijų apimtis, atskirai išskiriant apylinkių, apygardų ir aukščiausių instancijų teismų grupes), įtvirtintos nuostatos, kaip sprendžiami atvejai, kai yra pagrindas mažinti darbo su bylomis krūvį ne vienu pagrindu, reglamentuota, kad teismo pirmininko sprendimas dėl darbo su bylomis krūvio mažinimo būtų suderintas su išoriniu administratoriumi ir kt.

Suderinus Projektą su Teisėjų tarybos Teismų administravimo bei Teisės aktų projektų rengimo komitetais bei teismais, siūlytina jį teikti tvirtinti Teisėjų tarybai.